

ISSN 2601-9558

**REVISTA
DE OPINII ȘI CERCETĂRI
STUDENTEȘTI**

ROCS

Anul I-2018

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați
Facultatea de Științe Juridice, Sociale și Politice

COLEGIUL EDITORIAL:

Ștefan-Calinic Codrescu, student
Alexandru-Valentin Petrea, student
Dragoș Palade, student
Cosmina-Iuliana-Elena Nedelcu, studentă

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC:

Prof. univ. dr. Mihai Floroiu
Conf. univ. dr. Andreea Matic

COORDONATOR EDIȚIE:

Lect. univ. dr. Valentina Cornea

DIRECTOR ONORIFIC:

Prof.univ.dr. Florin Tudor

Copyright © 2018 Galați University Press

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei publicații nu poate fi reprodusă în nicio formă fără acordul scris al editurii.

Colecția Științe Juridice și Administrative

Galați University Press - Cod CNCSIS 281

Editura Universității „Dunărea de Jos” din Galați

Str. Domnească, nr. 47, 800008 – Galați, ROMÂNIA

Tel. 0336 13 01 39; Fax: 00 40 236 46 13 53

gup@ugal.ro

ISSN 2601-9558,

ISSN-L 2601-9558

CUPRINS:

Unitas in Diversitas

BREXIT – CONSECINȚĂ SAU ACCIDENT? 5
Petrea Alexandru-Valentin, Specializarea Drept anul III

PROTECȚIA ȘI DREPTURILE REFUGIAȚILOR 11
Palade Dragoș, Vrabie Elena-Smaranda, Specializarea Drept anul III

De jure - de facto

EFACTUL ORDONANȚELOR DE URGENȚĂ ASUPRA SISTEMULUI DE DREPT ȘI AL SOCIETĂȚII 15
Codrescu Ștefan-Calinic, Specializarea Drept anul II

EVAZIUNEA FISCALĂ ÎN ROMÂNIA 23
Spînu Vasile, Specializarea Drept anul II

PROFILUL INFRACTORULUI SEXUAL 29
Nădejde Diana Maria, Specializarea Drept anul II

Ad-Minister

APLICAREA PRINCIPIULUI „POLUATORUL PLĂTEȘTE” ÎN ROMÂNIA 35
Mîndroiu Mihaela, Rouă Aura-Georgiana, Specializarea Administrație publică, anul II

PARTICIPAREA CETĂȚENILOR ÎN PROCESUL DE LUARE A DECIZIILOR PRIN EXPLICAȚIILE LUI SERGE MOSCOVICI 39
Russu Vicu, Specializarea Administrație publică, anul II

Nec Plus Ultra

LECȚIILE (NE)ÎNVĂȚATE ALE GENERAȚIEI MELE ÎN 10 ANI DE PARCURS EUROPEAN 47
Petrea Alexandru-Valentin, specializarea Drept anul III

Personalități

ELLA NEGRUZZI - PRIMA FEMEIE AVOCAT 53
Ilie Ionela, specializarea Drept, anul III

BREXIT – CONSECINȚĂ SAU ACCIDENT?

La nivelul statelor Uniunii Europene, se accentuează conflictul din ce în ce mai acerb între două tabere cu motivații și țeluri deosebite. Rezultatul referendumului din 23 iunie 2016 divizează în mod irevocabil cele două tabere. Euroscepticii își văd confirmate previziunile și speranțele, considerând că tot mai multe țări vor realiza acest pas în viitor, în special Franța. Partizanii unității europene apreciază, însă, că Brexit-ul reprezintă consecințe unei erori comise de politicienii și electoratul englez, care s-au lăsat seduși de o soluție naționalistă de moment, incompatibilă cu interesele pe termen lung ale Marii Britanii și Europei, cu urmări poate grave pentru ambele entități. Părăsirea Uniunii de către Regatul Unit ar constitui, deci, un accident nefericit cu urmări incalculabile.

Cuvinte cheie: *Brexit, eurosceptic, unitate europeană.*

Petrea Alexandru-Valentin,
Specializarea Drept anul III

alexandrupetrea94@yahoo.com

1. Scurtă introducere

Formată pe parcursul a circa jumătate de secol, prin intermediul unei succesiuni de convenții între statele interesate, debutând cu Tratatul de la Paris semnat în aprilie 1951 de către *părinții Europei*, Robert Schuman și Jean Monnet, continuând cu Tratatul de la Roma (25 martie 1957) și Actul Unic European (1986) și finalizându-se cu încheierea Tratatului de la Maastricht din 7 februarie 1992¹, Uniunea Europeană pare astăzi un organism politico-juridic încheiat. Chiar dacă a început ca o asociație instituționalizată a statelor care își gestionau în comun industria cărbunelui și a oțelului, prin Tratatul de la Roma cele 6 state cofondatoare au creat o zonă a liberei circulații a persoanei, bunurilor, serviciilor și capitalurilor, pentru ca în 1992 să se adauge politica externă și de securitate comună, precum și cooperarea pe plan judiciar și polițienesc.² Astfel, statele Uniunii Europene colaborează în aproape toate domeniile principale ale vieții de stat, conferind multe atribuții în acest sens instituțiilor UE.

În plan numeric, de la cele șase state fondatoare s-a ajuns în prezent la 28, ultimul membru fiind reprezentat de Croația, tratatul de aderare în ceea ce privește această țară intrând în vigoare pe 1 iulie 2013. Niciun membru, pe tot ansamblul perioadei 1957-2016, nu a considerat de cuviință să se retragă din Uniune pretextând motive de ordin naționalist ori strategic. Totuși, în data de 23 iunie 2016, 51,9 % dintre cetățenii

¹ *Enciclopedia de istorie universală*, trad. Balaci, Alexandru, Editura ALL Educațional, București, 2003, p. 538.

² Petrovici, Minodora, *România în Europa, Cronologie ilustrată*, Editura Corint, București, 2008, p. 155.

Marii Britanii au votat părăsirea Uniunii¹, în cadrul unui referendum organizat de către prim-ministrul conservator David Cameron. După unele modificări ad-hoc intervenite pe scena politică britanică, care au culminat cu învestirea în funcția de premier a Theresei May, autoritățile de la Londra au început negocierile în vederea punerii în practică a deciziei populare, care va necesita indubitabil luni sau chiar ani de muncă, insecuritate și nervi.

2. Noile tendințe și posibile efecte

La nivelul statelor Uniunii Europene, se accentuează conflictul din ce în ce mai acerb între două tabere cu motivații și țeluri deosebite. Una, de esență naționalistă și cu accente populiste, susține menținerea fermă a individualității statelor membre, prin reducerea atribuțiilor instituțiilor comunitare și punerea accentului, în primul rând, pe interesele statelor membre, în acord cu trecutul lor istoric, specificul acestora și voința poporului. De asemenea, partidele de orientare eurosceptică propun în mod ostentativ referendumuri pentru menținerea în cadrul Uniunii, cu speranța ascunsă a părăsirii acestui organism supranațional de către statul în cauză. În plus, aripa radicală a acestei tendințe susține inutilitatea și chiar pericolul existenței unei Uniuni Europene, văzută de aceștia ca o veritabilă Uniune Sovietică, în stare să anuleze identitatea țărilor membre, în special a celor cu o suprafață și un produs intern brut mediu sau mic, și să favorizeze concentrarea autorității pe plan european în cancelariile marilor puteri economice

ale continentului, în speță Germania, Franța ori Italia.

De partea opusă, adepții construcției europene susțin, dimpotrivă, accelerarea procesului de realizare a coeziunii între statele membre, prin creșterea domeniilor de cooperare în cadrul Uniunii sau consolidarea instituțiilor comunitare în ceea ce privește eficiența, competențele în raport cu instituțiile naționale, sporirea gradului de democratizare și a transparenței luării deciziilor. În opinia lor, Comunitatea Europeană, precursora actualei Uniuni, deține rădăcini solide, infailibile, în Antichitatea greco-romană, în identificarea Creștinismului ca religie dominantă a continentului nostru, în dezvoltarea cvasi unitară în plan cultural a europenilor², prin intermediul curentelor culturale și a sistemelor de învățământ.

Rezultatul referendumului din 23 iunie 2016 divizează în mod irevocabil cele două tabere. Euroscepticii își văd confirmate previziunile și speranțele, considerând că tot mai multe țări vor realiza acest pas în viitor, în special Franța, unde există un puternic partid de extremă-dreapta, condus până de curând de Marine Le Pen. De altfel, situația gravă de insolvabilitate a statului grec a făcut să se vorbească în anii trecuți de un Grexit, o ieșire forțată sau, după caz, voluntară din zona euro sau chiar din comunitatea statelor membre UE. Partizanii unității europene apreciază, însă, că Brexit-ul reprezintă consecința unei erori comise de politicienii și electoratul englez, care s-au lăsat seduși de o soluție naționalistă de moment, incompatibilă cu interesele pe

¹ [http://www.mediafax.ro/externe/ Rezultatele finale ale referendumului din Marea Britanie](http://www.mediafax.ro/externe/Rezultatele-finale-ale-referendumului-din-Marea-Britanie) Accesat: 24 iunie 2016.

² Scurtu, Ioan, Dondorici, Florentina, *Istorie*, manual pentru clasa a XI-a, Editura Gimnasium, București, 2006, p. 14.

termen lung ale Marii Britanii și Europei, cu urmări poate grave pentru ambele entități. Părăsirea Uniunii de către Regatul Unit ar constitui, deci, un accident nefericit cu urmări incalculabile.

3. Restrângere sau extindere?

Anumite semne, cum ar fi birocratizarea aparatului instituțional, incapacitatea UE de a rezolva eficient problemele terorismului și crizei economice, populismul în creștere, ne pot conduce la ideea că Europa Unită se află într-un proces de dezagregare lent, uneori imprevizibil, însă sigur. Brexit-ul ar putea reprezenta doar un început ferm, o etapă sigură către o destrămare prevăzută și așteptată de unele voci, interesate ori nu. State aflate în dificultate economică, precum Spania, Portugalia și Grecia, prezintă riscul apariției unui electorat masiv care, influențat de doctrinele de extremă-dreapta, să considere o inutilitate sau o povară prezența în cadrul UE și, drept urmare, să solicite o ieșire adeseori bruscă din cadrul acesteia. În plus, instaurarea unor guverne de tip conservator la Budapesta și Varșovia, de multe ori reticente unor inițiative și principii europene chiar fundamentale, anunță cel puțin o coeziune a unității europene, o nouă fracționare a continentului. Alegerea recentă a lui Donald Trump, republican ce pare să pună masiv accent pe ideea națională ca președinte al SUA, poate produce o încurajare a proceselor de pierdere a încrederii într-o construcție europeană solidă.

În contrapartidă, o serie de state ale Europei de sud-est și răsăritene, în

majoritate succesoare ale defunctelor Yugoslavia și Uniunea Sovietică, doresc integrarea în organismul comunitar european atât de contestat în prezent. Serbia, Muntenegru, Fosta Republică Yugoslavă a Macedoniei, Albania și Turcia sunt candidate oficiale la statutul de membru, începând implementarea acquis-ului comunitar, în timp ce Republica Moldova, Georgia, Ucraina și Bosnia-Herțegovina¹ depun eforturi mai intense sau mai târăgănite în ideea de a fi acceptate la negocierile pentru o eventuală aderare. Turcia, chiar dacă și-a depus cererea de aderare încă din 1987, datorită evoluțiilor politice de după puciul eșuat din vara anului trecut, deține puține șanse în a putea fi considerat un candidat cu șanse serioase. În această situație se află și Ucraina, aflată într-un război hibrid cu trupe de separatiști ruși pe propriul teritoriu național, din vara anului 2014. Astfel, pe lângă factor de frustrare, Uniunea Europeană este privită și ca factor de speranță de către statele în curs de dezvoltare, cu un trecut totalitar ori federalist.

4. Funcționarul și masele populare

În opinia mea, principala cauză a ieșirii Regatului Unit din Uniunea Europeană o constituie falia tot mai pronunțată dintre birocrația existentă în cadrul instituțiilor comunitare și omul de rând. Funcționarii Uniunii consideră ideea europeană un simplu loc de muncă, susceptibil de un anumit program, un set de atribuții și o retorică cu un grad ridicat de convenționalism. Se repetă mereu principiile, originile comune, planuri de reforme instituționale, sporirea axelor de colaborare între state. Întrunirile la

---

¹ <https://europa.eu/>

nivelul Uniunii și necesitatea implementării legislației europene ocupă, zi de zi, paginile tuturor cotidianelor serioase și buletinele știrilor de seară. Totul, utilizându-se o logică mult prea sigură pe sine, cu o infailibilitate care îi deranjează pe destinatarii lucizi sau eurosceptici.

Omul de rând cunoaște și dorește să-i fie rezolvate problemele sale esențiale, cele cu care se confruntă zilnic, în permanență. Acesta se așteaptă ca instituțiile europene să contribuie efectiv la creșterea nivelului său de trai concret, să oblige angajatorii de stat și particulari să acorde salarii decente și condiții agreabile de muncă, să determine autoritățile naționale în scopul luării unor măsuri privind îmbunătățirea serviciilor publice. Cetățeanul dorește continuarea fermă a luptei anticorupție și reforme precise în acest sens, nedorind apariția unei corupții și a nepăsării la nivel european. Nu pretindem că instituțiile UE pot rezolva în întregime aceste probleme, însă o comunicare mai eficientă între funcționari și mase e mai mult decât indispensabilă, în condițiile creșterii influențelor curentelor de extremă-dreapta. Se vorbește tot mai mult de o democratizare a Uniunii Europene, o noțiune care sperăm că va fi concretizată într-un viitor apropiat și nu va rămâne o lozincă. Momentan, principiile și valorile trebuie adaptate realității și aspirațiilor populare, căci fără adeziunea popoarelor nu se poate definitiva nicio idee politică.

5. Duritatea realității

După confuzia ori stupoarea inițială privind rezultatul referendumului, mulți

britanici încep să conștientizeze că un simplu vot nu poate rezolva dintr-odată toate problemele. Totuși, un vot dat la întâmplare poate provoca imense probleme unei imense națiuni. Acest fapt îl observă și numeroși cetățeni ai Regatului Unit. Libertatea circulației de bunuri, servicii și capitaluri, anulată în viitor pentru englezi, va aduce numeroase prejudicii la nivel național, regional și antreprenorial, provocând restrângerea piețelor de desfacere pentru mărfuri, îngreunarea achiziționării de materii prime și, implicit, reducerea clientelei și profitului multor întreprinderi britanice. În ceea ce privește creșterea economică, într-o analiză realizată de Bloomberg Intelligence se preconizează un Produs Intern Brut cu 2 % mai mic până în 2021, în cazul lipsei din cadrul Uniunii Europene. Oxford Economics vede o scădere a creșterii economice în viitor de la 2,5 % la 1,6 %. Singura soluție ar fi reprezentată de încheierea unui tratat comercial cu Uniunea Europeană. Pentru o privire obiectivă, economiștii din cadrul „Economists for Free Trade” consideră că eliminarea legislației economice europene ar aduce o creștere de 6 %, fiind singulari în acest sens.¹

În ceea ce privește eliminarea liberei circulații a persoanelor, s-a constatat că restrângerea pe viitor a fenomenului migrației, în special cea provenită de pe teritoriul Uniunii, poate aduce unele pierderi sistemului economic britanic, în special din cauza cererii imense de forță de muncă în ceea ce privește serviciile. Identificarea migranților cu infractorii, generalizarea unor comportamente

---

¹<http://adevarul.ro/economie/business-international/>
(*Brexit-ul lovește locurile de muncă, bunăstarea și producția Marii Britanii*, 22 febr. 2017)

antisociale duc la o antipatie socială cu urmări neașteptate, care lovesc în relațiile Marii Britanii cu lumea întreagă și în prosperitatea economiei. Desigur, sunt necesare niște limite de bun simț fenomenului migrator, însă nu e nevoie pentru aceasta să părăsești o organizație cu tradiție. Englezii își vor da seama că nu pot renunța la muncitorii calificați¹ sau nu din alte spații geografice, renunțând poate la această retorică a izolaționismului.

6. Un viitor nesigur

Brexit-ul a oferit un exemplu oricărui eurosceptic din celelalte 27 de state membre UE, însă nu e clar dacă va fi urmat de multe țări. Înfrângerea candidatei de extremă-dreapta, Marine Le Pen, în alegerile recente din Franța, a domolit numeroase temeri privitoare la viitorul Uniunii Europene. Totuși, rămân mulți factori care pot duce la o posibilă dezagregare a complexului european, menționați și mai sus, cum ar fi slaba comunicare între popoare și lideri, tendințele xenofobe, criza economică latentă, care diminuează încrederea omului simplu în UE. Un lider populist ar beneficia rapid de aceste cauze endemice, utilizând pârgurile pe care le-au utilizat și inițiatorii Brexit-ului, profitând de un electorat care și-a pierdut încrederea în idei și constructe.

Așadar, cu o idee europeană ajunsă la răscruce, analiștii se pot aștepta la orice în ceea ce privește manifestarea viitorului acesteia. Să sperăm, însă, că valorile nu vor fi abandonate în favoarea senzațiilor de moment, a discursului politic de conjunctură. Creată într-o perioadă ce depășește șapte decenii, un edificiu

ideatic și politic nu se poate prăbuși când nu sunt întrunite condiții reale pentru a se produce un asemenea fapt.

7. Bibliografie

Enciclopedie de istorie universală, trad. Balaci, Alexandru, Editura ALL Educațional, București, 2003.

Petrovici, Minodora, *România în Europa, Cronologie ilustrată*, Editura Corint, București, 2008.

Scurtu, Ioan, Dondorici, Florentina, *Istorie, manual pentru clasa a XI-a*, Editura Gimnasium, București, 2006.

[http://adevarul.ro/economie/business-international/\(Brexit-ul lovește locurile de muncă, bunăstarea și producția Marii Britanii, 22 febr. 2017\)](http://adevarul.ro/economie/business-international/(Brexit-ul%20lovește%20locurile%20de%20muncă,%20bunăstarea%20și%20producția%20Marii%20Britanii,%2022%20febr.%202017))

---

¹<https://www.transfergo.com/ro/blog/> (Efectele economice și sociale ale Brexit se fac simțite. Cum?)

PROTECȚIA ȘI DREPTURILE REFUGIAȚILOR

Tendința numărului de imigranți este în creștere în toate țările Uniunii, fie că este vorba de țările de intrare, sau de cele de destinație, indiferent de ruta pe care refugiații o aleg. Protecția și drepturile refugiaților este motivată de faptul că majoritatea popoarelor europene au fost și ele marcate de un parcurs istoric semnat de distrugere, abandon și necesitate de ajutor.

Cuvinte cheie: refugiat, azil, criză, protecție, drepturi.

Palade Dragoș
Specializarea Drept, anul III
dragos_palade@yahoo.com

Vrabie Smaranda
Specializarea Drept, anul III

„Noi, europenii, ar trebui să știm și nu ar trebui să uităm niciodată de ce este atât de important să acordăm refugiu și să respectăm dreptul fundamental la azil.”

Cu aceste cuvinte, Jean-Claude Juncker apela, în discursul privind Starea Uniunii din 2015, la spiritul națiunilor europene pentru a se uni și a acționa unitar în rezolvarea crizei refugiaților, a persoanelor nevoite, din cauze conflictelor sau persecuției, să emigreze din țara de origine, înspre speranța pe care astăzi o reprezintă Europa.

Prin aceste cuvinte, președintele Comisiei Europene le reamintea popoarelor Uniunii că au fost ele însele marcate de un parcurs istoric semnat de distrugere, apatridie, abandon, sărăcie și necesitatea de ajutor. Al Doilea Război Mondial a lăsat milioane de oameni în condiții precare cu o nevoie imperativă de asistență socială. Statele lumii, în fața aceleiași situații globale, au decis crearea Înaltei Reprezentanțe pentru Refugiați a Națiunilor Unite (UNHCR), în 1950, cu scopul de a ajuta încă milioanele de persoane care fugiseră din țara de origine sau pierduseră locuințele lor din cauza conflictului. De atunci, UNHCR este devotată misiunii sale de a oferi asistență solicitanților de azil, apatrizilor, persoanelor deplasate intern și refugiaților. Instituția, care funcționează în toate țările membre ONU, se bazează pe o cercetare amănunțită în domeniul problematicii refugiaților, prin rapoarte și documente în ceea ce privește cauzalitatea acestui fenomen și oferă evaluări calitative ale procesului de integrare a refugiaților în țările în care sunt repartizați.

În ultimii ani, „Europa s-a confruntat cu cele mai ample mișcări de masă de oameni de la încheierea celui de Al Doilea Război Mondial. Peste un milion de refugiați și de migranți au sosit în Uniunea Europeană, majoritatea fugind de războiul și teroarea din Siria și din alte țări aflate în dificultate. UE s-a pus de acord cu privire la o serie de măsuri pentru a face față crizei. Printre acestea se numără încercarea de a soluționa cauzele profunde ale crizei, precum și sporirea ajutorului acordat persoanelor care au nevoie de asistență umanitară, atât în interiorul, cât și în afara UE. Se iau măsuri pentru relocarea solicitanților de azil care se află deja în UE, reinstalarea persoanelor în dificultate din țările învecinate și returnarea persoanelor care nu îndeplinesc condițiile pentru azil. UE îmbunătățește securitatea la graniță cu o nouă pază de frontieră și de coastă, combătând traficul de persoane și oferind oamenilor modalități sigure pentru a intra pe teritoriul UE.”¹

În 2013 ONU a anunțat că aproape 51 de milioane de persoane se regăseau, la nivel global, în situația unei deplasări forțate, o creștere cu aproximativ 6 milioane față de anul anterior, iar în 2014, acest număr a crescut la aproximativ 60 de milioane. În 2015, o persoană din 113 este forțată să se deplaseze din locul de origine din cauza conflictelor, pentru un total de 65.3 milioane de persoane², mai mult de jumătate având sub 18 ani. Dintre aceștia, 21.3 milioane se regăsesc sub statutul de refugiat, fiind persoane obligate să abandoneze țara lor în speranța de a găsi un trai mai bun altundeva. 40.8 milioane

de persoane sunt dislocate la nivel intern, netraversând granițele în căutarea siguranței. 3.2 milioane de persoane sunt solicitante de azil, ale căror cereri pentru obținerea statutului de refugiat urmează a fi soluționate.

Numerele acestea reprezintă situația îngrijorătoare la nivel global, în care zonele de conflict, de persecuție și de sărăcie nu numai că nu par să se atenueze ci din contră, produc în continuare, și în numere din ce în ce mai mari, noi valuri de persoane ce necesită asistență și refugiu. Zonele de proveniență a refugiaților sunt în principal Orientul Mijlociu, Siria și Afghanistan fiind țările care exportă cei mai mulți solicitanți de azil, aproximativ, 8 milioane de persoane, și țările Africii Centrale, Sud Sudan, Republica Democratică Congo, Uganda, Nigeria, și ale cornului Africii, Somalia, Kenya, Etiopia.

Aceste persoane caută refugiu în Europa, încercând să ajungă pe căile de migrare pe mare și pe pământ, de cele mai multe ori trebuind să se lase la mâna traficantilor de persoane, în situații de pericol, risc și umilință, pentru a putea ajunge, de cele mai multe ori, fără resurse financiare în țările membre ale Uniunii. Rutele de acces la aceste țări au fost variate în funcție de situațiile geopolitice.

Până în 2015, ruta Turcia-Grecia a fost principala cale prin care migranții din Siria și Orientul Mijlociu ajungeau în Europa. Noile acorduri între UE și Turcia, au permis totuși ca această cale să fie închisă sau cel puțin drastic descurajată astfel încât refugiații tind acum să preia calea spre Italia. Italia a fost într-adevăr

¹<http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/refugee-crisis/ro/>

²<http://www.unhcr.org/news/latest/2016/6/5763b65a4/global-forced-displacement-hits-record-high.html>

un punct nevralgic deja înainte de 2008, pe unde mulți solicitanți de azil ajungeau în Spațiul Schengen pe ambarcațiuni adesea prost echipate și în situații de pericol grav. În 2008, acordul între Berlusconi și al-Gaddafi a însemnat, pe deoparte, încălcarea dreptului Uniunii de a returna persoane într-o țară unde riscă ca drepturile să le fie nerespectate, iar, pe de altă parte, faptul că efectiv, prin Tratatul de la Bengasi, imigranții clandestini au fost returnați către Libia. După izbucnirea războiului civil din Libia în 2011, tratatul pierde valoare și implicit rutele sunt redeschise, fluxul de migranți căpătând astfel o nouă valoare. În 2011, circa 62.000 de refugiați ajung în Italia, pe mare, în căutarea de azil. De atunci, cu excepția anului 2012, când au fost înregistrați 13.267 de refugiați, trendul este în creștere, ajungând la un maxim de 181.436 de imigranți debarcați în Italia.

Tendința numărului de imigranți este în creștere în toate țările Uniunii, fie că este vorba de țările de intrare sau de cele de destinație, indiferent de ruta pe care refugiații o aleg. În 2016, au fost procesate în Uniunea Europeană un număr de 1,260,910 cereri de azil¹, Germania absorbind cele mai multe dintre acestea (745,155).

Situația prezintă aceleași caracteristici la nivelul României, în sensul în care numărul solicitanților este în creștere, de la 1,260 în 2015, la 1,880 în 2016, și la 1,500 în prima jumătate a anului 2017.

Această creștere se datorează în principal schimbării rutei către țările mai dezvoltate ale Uniunii. Închiderea granițelor din partea Ungariei a însemnat

pentru refugiații ajunși în Serbia o abatere de la traseul lor inițial prin România. O parte dintre aceștia sunt reținuți de către forțele de ordine în vederea identificării și soluționării cererii de azil.

Legislația relevantă în domeniu se rezumă în plan intern la Legea nr. 122/2006 actualizată privind azilul în România și Ordonanța nr. 44/2004 actualizată privind integrarea străinilor care au dobândit protecție internațională sau un drept de ședere în România, precum și a cetățenilor statelor membre ale Uniunii și Spațiului Economic European.

Cu toate acestea, aceste norme interne sunt dublate sau completate la nivel internațional de numeroase directive (directive 95/2011, directiva 32/2013, directiva 33/2013); regulamente (Regulamentul Dublin, Regulamentul Eurodac); convenții (Convenția privind statutul refugiaților 1951, Convenția privind statutul apatrizilor 1954, Convenția privind reducerea cazurilor de apatridie 1961) etc.

Conform legislației naționale, prin *protecție internațională* înțelegem atât statutul de refugiat cât și statutul conferit prin protecție subsidiară. Pentru a defini noțiunea de *refugiat*, legislația internă face apel la Convenția de la Geneva 1951, care stipulează că are această calitate persoana care „în urma unor temeri justificate de a fi persecutată datorită rasei, religiei, naționalității, apartenenței la un anumit grup social sau opiniilor sale politice, se află în afara țării a cărei cetățenie o are și care nu poate sau, datorită acestei temeri, nu dorește

---

¹http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?datasource=migr_asyappctza&lang=en.

protecția acestei țări; sau care, neavând nicio cetățenie și găsindu-se în afara țării în care avea reședința obișnuită, ca urmare a unor astfel de evenimente, nu poate sau, datorită respectivei temeri, nu dorește să se întoarcă". Forma de protecție subsidiară este, conform legii, acea formă de protecție internațională acordată de statul român în condițiile legii.

Un instrument important în legislația statelor semnatare este Regulamentul Consiliului (CE) nr. 343/2003 stabilind criteriile și mecanismele pentru determinarea statelor membre responsabile pentru examinarea cererilor depuse într-unul din statele membre de un cetățean al unei țări membre. Astfel, conform legii, de regulă, un singur stat membru este competent să examineze cererea. Statul membru responsabil este determinat pe baza situației din momentul în care solicitantul de azil a depus prima oară solicitarea sa de azil către un astfel de stat. Situația este diferită atunci când solicitantul de azil este un minor neînsoțit, în acest caz statul membru responsabil pentru examinarea cererii de azil va fi acela unde un membru al familiei sale are ședere în mod legal, cu condiția ca aceasta să fie în interesul superior al copilului. În absența unui astfel de membru de familie, statul membru responsabil pentru examinarea cererii va fi acela unde minorul a depus prima dată cererea de azil.

Un alt aspect notabil în ceea ce privește persoanele care se bucură de protecție internațională îl constituie procedura extrădării. Conform Legii nr. 302/2004

privind cooperarea internațională penală, nu pot fi extrădate persoanele care sunt solicitanți de azil, beneficiari ai statutului de refugiat ori ai protecției subsidiare în România, în cazurile în care extrădarea ar avea loc în țara de origine sau în orice alt stat în care viața ori libertatea acestora ar fi pusă în pericol sau în care ar fi supuși la tortură, tratamente inumane și degradante. Așa cum sugerează și F. Streteanu „*persoanele care solicită azil sau beneficiarii unor forme de protecție nu vor face obiectul extrădării, aceste persoane refugiindu-se pe teritoriul României în consecința persecuțiilor la care au fost supuse de către un alt stat. Protecția se materializează în refuzul extrădării, fiind respinsă nu doar cererea de extrădare formulată de statul de pe cel al cărui teritoriu a venit persoana ce beneficiază de azil (țara de origine), ci cererile formulate de orice stat dacă există un pericol pentru persoana protejată*”.¹

Bibliografie:

F. Streteanu, D. Nitu, *Drept penal Partea Generală. Curs Universitar*, Editura Universul Juridic, București, 2014.

<http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/refugee-crisis/ro/>

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/>

---

¹ F. Streteanu, D. Nitu, *Drept penal. Partea Generală. Curs Universitar*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 198.

De jure – de facto

EFFECTUL ORDONANȚELOR DE URGENȚĂ ASUPRA SISTEMULUI DE DREPT ȘI AL SOCIETĂȚII

Încă de la începuturile democrației post-decembriste în România, Guvernul a jucat un rol important în ceea ce privește situația normelor juridice și aplicarea acestora. Legea fundamentală oferă libertate Guvernului ca organ delegat de către Parlament să legifereze prin ordonanțe, în anumite situații prevăzute de lege. Se pune astfel problema diferențierii situațiilor de urgență ce necesită legiferarea în regim de urgență de situațiile ce din motive subiective pot fi considerate de urgență, legile adoptate în acest sens constituind un eventual abuz la adresa sistemului democratic. Un exemplu concret în care o ordonanță a ajuns a fi considerată controversată este cazul OUG 13/2017 în prezent abrogată. Lucrarea tratează aspecte precum oportunitatea acestei legi, cât și motivarea întemeiată sau nu a ordonanței, reacția societății civile, catalogată de unii ca fiind prea înflăcărată, precum și ideea conform căreia OUG 13/2017 ar fi urmărit alte aspecte ce nu țineau neapărat de punerea în acord cu deciziile Curții Constituționale.

Cuvinte cheie: Ordonanțe, guvern, societate civilă, oportunitate, sistem democratic, separația puterilor în stat.

Codrescu Ștefan-Calinic
Specializarea Drept, anul II

raspharus@gmail.com
Lucrare susținută în cadrul Conferinței
 Internaționale Științifice Studentești
„DONARIS 2017”.
Coordonator:
lector univ. dr. Ștefania Mirică

1. Ordonanțele de urgență - acte ale Guvernului

Practica ordonanțelor de urgență a fost adoptată încă din perioada 1991, acestea fiind reglementate de Constituția nou adoptată, într-un mod puțin mai diferit față de cum sunt reglementate în prezent.

În varianta inițială a Constituției, ordonanțele de urgență sau constituționale, trebuiau adoptate doar în cazuri excepționale și intrau în vigoare numai după depunerea lor spre aprobare la Parlament, iar dacă acesta nu se afla în sesiune, trebuia convocat în mod obligatoriu.

O altă situație nerezolvată ce ține de ordonanțele de urgență a fost cea legată de determinarea exactă a situațiilor care sunt considerate fie de o reală urgență fie nu. În acest sens odată cu revizuirea Constituției, în art. 115 alin. 4 s-a încercat modificarea termenului inițial de „cazuri excepționale” cu termenul de „situații extraordinare”, o sintagmă care, după părerea noastră, se prezintă într-un mod la fel de vag și nedeterminat precum cea dintâi. În fapt, situațiile ce necesită reglementare în stare de urgență nu necesită altceva în cadrul fazei de concepere premergătoare aprobării de către Parlament, decât motivarea urgenței, motivare ce este oferită de către emitent, în speță Guvernul.

Cât privește motivarea, aceasta se poate supune controlului parlamentar în momentul când textul de lege al ordonanței este supus votării în Camera competentă a Parlamentului. Totuși, dacă această cameră anterior menționată nu se pronunță în niciun sens după scurgerea termenului de 30 de zile aferent deciziei, ordonanța este considerată ca fiind

aprobată și este trimisă celeilalte camere, ce trebuie la rândul ei să se pronunțe în legătură cu ordonanța, tot în regim de urgență.¹ Constituția însă nu precizează ce se întâmplă dacă niciuna dintre camere nu se pronunță sau dimpotrivă nu ajung la un acord în ceea ce privește soarta ordonanței, fapt din care se poate deduce că, dacă niciuna dintre camere nu se pronunță, ambelor li se aplică aceeași situație stipulată mai sus, respectiv legea este considerată adoptată și va merge spre publicare.

Un anumit control exercitat de Parlament este cel al disponerii cu privire la ordonanța de urgență și caracterul ei fie necesar sau nu de a intra în vigoare. Un alt caracter sancționatoriu privind Ordonanțele de Urgență este reprezentat de obligativitatea publicării în Monitorul Oficial sub sancțiunea inexistenței fără nicio excepție. În acest sens prof. univ. Dana Tofan spune următoarele: „*O asemenea dispoziție a deschis în opinia noastră o adevărată <cutie a Pandorei>, știut fiind faptul că problemele cele mai mari ridicate în practică au fost și sunt legate, de regulă, de efectele juridice pe care ordonanțele le produc din chiar*

momentul publicării în Monitorul Oficial.”²

---

¹ Art. 115 alin. 5 din Constituția României republicată: „*Ordonanța de urgență intră în vigoare numai după depunerea sa spre dezbateră în procedură de urgență la Camera competentă să fie sesizată și după publicarea ei în Monitorul Oficial al României. Camerele, dacă nu se află în sesiune, se convoacă în mod obligatoriu în 5 zile de la depunere sau, după caz, de la trimitere. Dacă în termen de cel mult 30 de zile de la depunere, Camera sesizată nu se pronunță asupra ordonanței, aceasta este considerată adoptată și se trimite celeilalte Camere care decide de asemenea în procedură de urgență. Ordonanța de urgență cuprinzând norme de natura legii organice se aprobă cu majoritatea prevăzută la articolul 76 alineatul (1).*

Textul de lege fundamental nu face nicio referire la natura motivelor oferite în preambulul legii, din aceasta putând noi deduce faptul că aceste motive pot fi într-adevăr considerate a fi mai puțin întemeiate în justificarea urgenței, fapt în care revine din nou în sarcina Camerei aferente unde este trimis textul legii, să delibereze asupra întemeierii motivelor. Concret în acest sens poate fi luată drept exemplu Ordonanța de Urgență nr. 13/2017, act normativ de altfel aspru criticat, datorită preambulului și motivării sale considerate de unii neîntemeiate, dar și datorită controverselor pe care le-a stârnit în societate.

2. Analiza Ordonanței de Urgență nr. 13/2017 prin prisma deciziilor Curții Constituționale

2.1. Decizia 405/2016 referitoare la abuzul în serviciu reglementat de art. 297 alin. 1 Cod Penal respectiv articolul 13 din legea nr. 78/2000.

În decizia 405/2016 referitoare la abuzul în serviciu, Curtea a fost sesizată cu privire la două chestiuni: prima problemă tratează un termen folosit în Codul Penal din 1969, și reutilizat în actualul Cod Penal în vigoare, termen ce se regăsește în art. 246 alin. 1 respectiv art. 297 alin. 1³. Cea de-a doua problemă însă vizează

² Tofan Dana, *Note de curs. Drept Administrativ*, vol. 1, p. 76.

³ Art. 246 vechiul Cod penal (1969) - Fapta funcționarului public, care, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act ori îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o vătămare intereselor legale ale unei persoane se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani. Art. 297 alin. 1 Noul Cod penal - Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.

constituționalitatea art. 13²¹ din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție. Părțile care au sesizat curtea în legătură cu prima chestiune considerau că termenul din lege: „îndeplinește în mod defectuos” nu numai că nu este clar, dar poate aduce și prejudicii, datorită acestei neclarități, persoanelor cercetate penal, întrucât acestea pot fi incriminate sau acuzate de fapte pe care nu le-au săvârșit². Ca argumente de lege în favoarea tezei susținute, aceștia au adus art. 1 alin. (5), art. 21 alin. (3) din Constituție, art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și Convenției Națiunilor Unite împotriva corupției adoptată la New York și, implicit, art. 11 alin. (1) și (2) și art. 20 din Constituție.³

La sesizarea acestor probleme de drept, Curtea a admis cererea și a și soluționat-o optând pentru o modificare a textului de lege, și mai exact a sintagmei: „îndeplinește în mod defectuos” cu sintagma: „îndeplinește prin încălcarea legii”. Părțile implicate în dosarul aferent excepției de neconstituționalitate au speculat faptul că există și situații în care un funcționar public își poate îndeplini în mod defectuos sarcinile de serviciu, fără însă a recurge la metode ce încalcă legea. Se poate observa că, de altfel, contrar cu textul final al ordonanței, care modifică aproape în tot reglementarea infracțiunii

de abuz în serviciu, Curtea nu a oferit decât o clarificare, și nu o modificare. Astfel nu se explică unul dintre argumentele aduse chiar în preambul, de către organul emitent, din moment ce punerea în acord cu deciziile Curții Constituționale ar fi însemnat în ceea ce privește abuzul în serviciu, doar acea modificare a unui termen. În cadrul Ordonanței de Urgență 13/2017 abuzul în serviciu este și cel care suferă cele mai mari modificări. Astfel infracțiunea suferă atât o reducere a limitelor de pedeapsă de la 2 respectiv până la 7 ani de închisoare, la 6 luni respectiv 3 ani de închisoare, deci o reducere cu mai mult de jumătate a limitelor de pedeapsă. Din punct de vedere al plierii legii pe cadrul social din prezent, ordonanța a fost catalogată de anumite persoane ca fiind inoportună, fapt susținut de multe voci din cadrul societății civile; ca argument a fost adus faptul că pe rolul Direcției Naționale Anticorupție încă se află sute de dosare nesoluționate ce tratează de infracțiuni de abuz în serviciu. Acest lucru denotă faptul că infracțiunea este încă săvârșită la un nivel destul de răspândit și deci nu s-ar fi justificat o reducere a pedepsei. Efectele acestei ordonanțe ar fi urmat să intre în vigoare și să dispună și pentru trecut întrucât este considerată a fi lege mai favorabilă comparativ cu cea care era în vigoare, potrivit principiului „mitior lex”. În acest

---

¹ Infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor publice, infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor și infracțiunea de abuz în serviciu prin îngrădirea unor drepturi, dacă funcționarul public a obținut pentru sine sau pentru altul un avantaj patrimonial sau nepatrimonial, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani. Legea 78/2000 actualizată prin: Legea 521/2004 - privind modificarea și completarea Legii nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție din 24 noiembrie 2004, Monitorul Oficial 1123/2004.

² Totodată, autorii excepției susțin că dispozițiile de lege criticate sunt în mod evident neprevizibile și nepredictibile, conducând la incidența lor cu privire la unele situații ce nu pot fi anticipate de persoanele acuzate de comiterea lor, cu consecință directă a emiterii unor rechizitorii abuzive, fiind posibile chiar condamnări pe criterii neobiective, arbitrării.

³ Decizia CCR 405/2016 – pag. 6 paragraful 12.

sens judecătorul Cristi Danileț scrie într-o postare pe blogul personal: „dosarele penale în curs de soluționare vor trebui închise, iar prejudiciul va putea fi recuperat de cei interesați numai pe calea unui proces civil (reclamantul trebuie să plătească taxă de timbru, să plătească expertize etc., ceea ce nu se întâmpla în cursul procesului penal). Persoanele condamnate definitiv pentru asemenea fapte vor trebui puse în libertate și condamnarea ștersă din cazier.”¹

2.2. Decizia 603/2015 și situația de urgență motivată în preambul

Ordonanța mai viza și alte fapte de corupție cum ar fi conflictul de interese și favorizarea făptuitorului. Întocmai ca și în cazul abuzului în serviciu, aceste fapte suferă ample modificări în ceea ce privește reglementarea. Astfel, conflictul de interese fusese mai înainte abordat de către Curtea Constituțională în cadrul deciziei 603/2015. Curtea a menționat că textul de lege ce folosește sintagma „raporturi comerciale” este neconstituțional și neclar deci în consecință necesită modificări, dar totuși textul legii OUG 13/2017, încă o dată, nu a pus în ordine această problemă întrucât prin modificarea art. 301 alin. 1² nu mai făcea nicio referire la problema termenului indicat de către Curtea

Constituțională. Mai mult decât atât, din cadrul articolului a fost eliminată sintagma: „sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de foloase de orice natură”, în această ipoteză efectiv înlăturând posibilitatea în care prin raporturi de muncă sau cadouri și donații³, un funcționar public și-ar fi adus foloase necuvenite.

O altă problemă de drept constituțional o reprezintă urgența, ca stare de fapt, declarată de Guvern în motivare⁴, întrucât din cele ce rezultă din partea de final a textului ordonanței de urgență, survine o contradicție. Astfel, Guvernul consideră că starea prin care practica instanțelor rămâne încă neunitară, întrucât legea nu a fost pusă în concordanță cu deciziile CCR, nu mai suferă amânare și necesită remediere. Totuși, în partea finală a textului legii, se dispune ca primul articol al ordonanței, în speță cel care urma să uniformizeze acea practică judiciară, să intre în vigoare abia după 10 zile de la intrarea în vigoare a celorlalte prevederi. Considerăm că dacă într-adevăr ar fi avut loc o situație ce nu suferă amânare în reglementare, textul legii ar fi trebuit să intre în vigoare imediat după publicare în întregime, și astfel s-ar fi justificat urgența. Aspectul conform căruia reglementarea oferită de Guvern nu este

¹<https://crisidanilet.wordpress.com/2017/02/01/ordona-nta-de-marti-noapte-pe-intelesul-tuturor/>

² Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act ori a participat la luarea unei decizii prin care s-a obținut, direct sau indirect, un folos patrimonial, pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori pentru un afin până la gradul II inclusiv sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de foloase de orice natură, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.

³<https://crisidanilet.wordpress.com/2017/02/01/ordona-nta-de-marti-noapte-pe-intelesul-tuturor/>

⁴Extras din textul OUG 13/2017: „Apreciind că toate acestea constituie o situație extraordinară a cărei reglementare nu mai poate fi amânată, în sensul art. 115 alin. (4) din Constituția României, republicată, din cauza efectelor negative ce ar putea fi generate de o interpretare neunitară, considerăm că o eventuală legiferare pe altă cale decât delegarea legislativă, chiar în procedura de urgență, nu ar fi de natură să înlătore de îndată aceste consecințe negative, în temeiul art. 115 alin. (4) din Constituția României, republicată, Guvernul României adoptă prezenta ordonanță de urgență.”

pe deplin în concordanță cu deciziile 405/2016 respectiv, 603/2015, nu reprezintă decât un exces în permisivitatea legiuitorului în cazul faptelor de corupție, fapt ce a fost aspru criticat de presă și de societate.

2.3. Lipsa avizului CSM

Cea din urmă problemă a textului de lege este reprezentată de lipsa avizului Consiliului Superior al Magistraturii. În primă instanță acest aviz cu caracter consultativ a fost cerut de către Guvern, în momentul în care legea avea o formă provizorie. Avizul CSM a fost unul negativ¹. În consecință, între timp s-au adus modificări textului de lege, iar Ministerul de Justiție a cerut un nou aviz din partea CSM pe data de 31.01.2017, datorită faptului că textul legii se schimbese în mare parte. CSM a setat un termen de pronunțare asupra legii pentru a doua zi, 1 Februarie, însă Guvernul a hotărât să aprobe ordonanța, astfel la orele 21:30 OUG 13/2017 fiind aprobată, fără un aviz al CSM.

3. Impactul asupra societății. Conflictul instituțional creat de OUG 13/2017

3.1. Reacția promptă a societății civile

Așa după cum presa relatează, la scurt timp după aflarea despre textul ordonanței cât mai ales după aflarea faptului că aceasta a fost aprobată de Guvern și va intra în vigoare, societatea civilă a reacționat. În seara adoptării ordonanței de urgență, după încheierea ședinței Guvernului, societatea civilă a

protestat împotriva acestei decizii, în Piața Victoriei. De altfel protestele împotriva deciziei de aprobare, și-au avut începutul anterior zilei de 31.01.2017, ziua aprobării ordonanței. Protestele ce au avut loc atât în țară cât și în afara țării, au început a-și face simțită prezența la auzul zvonurilor potrivit cărora, Guvernul urma să delibereze și asupra unui proiect de ordonanță ce viza grațierea mai multor condamnați. Protestele au început de pe data de 18 ianuarie de când societatea civilă a luat la cunoștință din presă despre proiectele de lege și au continuat și după abrogarea Ordonanței 13. Acestea au fost privite dintr-o lumină pozitivă de către o parte din presa română² dar și de către presa străină³. Un punct de vedere referitor la această problemă l-au avut și Comisia Europeană și ambasada Statelor Unite în România. Criticile aduse de societate au fost numeroase, unele fiind mai întemeiate, altele mai puțin întemeiate. Este necesar a fi menționat faptul că, totuși, această lege controversată fiind, nu se poate afirma faptul că a fost una adoptată în mod ilegal. Mai concret spus, Guvernul nu a încălcat nicio altă lege privitoare la ordonanțe, nici nu a avut un caracter ilegal, excepție făcând evident lipsa de aviz al CSM-ului. Astfel, dacă Guvernul ar fi fost tras la răspundere pentru încălcarea unei prevederi legale ar fi putut fi tras la răspundere de către Parlament pentru încălcarea prevederii conform căreia acesta ar fi trebuit să ceară avizul CSM.

Protestele au fost considerate ca fiind de mare amploare, fiind din punct de vedere

¹<https://www.agerpres.ro/justitie/2017/01/25/alerta-csm-aviz-negativ-pe-proiectele-de-oug-privind-gratierea-si-modificarea-codurilor-penale-15-48-38>

²<https://republica.ro/ordonanta-care-a-abrogat-conflictul-dintre-generatii>

³<https://www.theguardian.com/world/2017/feb/06/27-years-of-corruption-is-enough-romanians-on-why-theyre-protesting>

numeric cele mai mari, depășindu-le astfel pe cele de la Mineriada din 1990 și chiar și pe cele de la Revoluția din 1989. Numărul maxim de manifestații împotriva intrării în vigoare a ordonanței a fost de aproximativ 600.000 de oameni în seara zilei de 5 Februarie. Protestele nu au încetat nici chiar după ce ordonanța a fost abrogată, iar Ministrul Justiției a demisionat.

Lipsa de încredere manifestată de societate față de Guvern și implicit și față de Parlament sau pierderea credibilității organelor alese se datorează mai multor factori. Astfel, din cadrul societății civile s-au remarcat voci care au criticat sistemul legislativ pentru lipsa de transparență. Această lipsă de transparență s-a datorat faptului că Ordonanța a fost aprobată pe durata nopții. Este adevărat că, deși nu s-a produs o ilegalitate, totuși o asemenea poziție este de așteptat să nască o lipsă de încredere. În această situație, Guvernul a venit cu propunerea de a remedia problema prin desecretizarea stenogramelor din cadrul ședinței. O altă problemă exprimată de către presă a fost adoptarea acestei ordonanțe ca de altfel și discuția pe tema ordonanței, aspecte ce nu se aflau pe ordinea de zi a ședinței de Guvern, deși cele două aspecte au fost discutate în cadrul ședinței din ziua respectivă. Un alt aspect intens criticat de societate a fost faptul că ordonanța, de fapt, ar fi urmărit crearea unor facilități legislative anumitor categorii de persoane care sunt sau ar fi inculpate în dosare de corupție, prin această lege dorindu-se

închiderea respectivelor dosare. Această idee însă rămâne doar la nivelul unei speculații a presei și a societății civile, reprezentanții Guvernului negând-o.

Remarcabile au fost modalitățile inedite prin care cetățenii au ales să protesteze cum ar fi Protestul Luminilor, recrearea drapelului României din lumini colorate, sau recrearea drapelului Uniunii Europene. În final, atât presa dar și oamenii politici au concluzionat că ordonanța nu făcea altceva decât să divizeze societatea.¹

3.2. Poziția externă asupra ordonanței de modificare a codului penal.

Atât Uniunea Europeană cât și ambasadere străine au criticat decizia de a adopta un astfel de text de lege întrucât acestea au considerat că textul de lege nu era oportun, în contextul luptei anticorupție pentru care România fusese lăudată în trecut. În acest sens Comisia Europeană a lansat un comunicat prin care se afirma: „*Lupta împotriva corupției trebuie să avanseze, nu să fie subminată. Urmărim cu foarte mare îngrijorare evoluțiile recente din România². De altfel, Președintele Comisiei Europene, la auzul veștilor cum că ordonanța a fost abrogată și-a exprimat bucuria în acest sens, arătând cum România hotărând abrogarea ordonanței <a stopat periclitarea progreselor realizate în ani de zile>”³.*

O poziție asemănătoare Comisiei Europene au avut-o și o parte dintre ambasadere țărilor străine în România: Franța, Germania, Olanda, SUA și alte

¹<http://www.digi24.ro/stiri/actualitate/justitie/legea-gratierii/premierul-s-a-razgandit-din-nou-oug-13-a-fost-abrogata-pentru-ca-diviza-tara-672527>.

²<http://www.mediafax.ro/externe/presedintele-comisiei-europene-jean-claude-juncker-avertizeaza->

gubernul-României-sa-nu-submineze-lupta-împotriva-corupției-foto-document-16145327

³ <http://www.mediafax.ro/politic/presedintele-ce-jean-claude-juncker-a-salutat-abrogarea-oug-13-2017-care-periclitata-progresele-realizate-ani-de-zile-16165078>

*ambasade au criticat vehement ordonanța arătând cum aceasta subminează progresele făcute de România în ultimii 10 ani.*¹

Bibliografie:

Tofan Dana, *Note de curs. Drept Administrativ*, vol. 1, C.H. Beck, 2014.

Decizia CCR 405/2016 – pg. 6 paragraful 12.

<https://republica.ro/ordonanta-care-a-abrogat-conflictul-dintre-generatii>

<https://www.theguardian.com/world/2017/feb/06/27-years-of-corruption-is-enough-romanians-on-why-theyre-protesting>

<https://crisidanilet.wordpress.com/2017/02/01/ordonanța-de-marti-noapte-pe-intelesul-tuturor/>

---

¹ <http://stirileprotv.ro/stiri/international/mesaj-fara-precedent-de-la-ambasade-sua-franta-germania->

<canada-si-olanda-critica-oug-privind-justitia-si-cer-retragerea.html>

EVAZIUNEA FISCALĂ ÎN ROMÂNIA

Evaziunea fiscală constituie un fenomen social-economic de o amploare deosebită care determină repercusiuni semnificative asupra evoluției statului. Întrucât este un fenomen de impact larg, nu putem vorbi despre eradicarea totală a acestei infracțiuni, dar putem limita forța de impact a acesteia. Evoluția obligațiilor fiscale, în dependență de numărul sau mărimea acestora au generat o tendință socială în creștere în ceea ce privește eschivarea de la impunerile fiscale. În doctrina juridică românească s-au format numeroase controverse în ceea ce privește infracțiunea de evaziune fiscală. Cadrul normativ care acoperă acest domeniu este Legea 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale și Legea 50/2013 privind modificarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale. Conceptul evaziunii fiscale, formele pe care le poate căpăta, care sunt cauzele și tendințele acestui fenomen în România, precum și modalitățile de combatere a acestei infracțiuni economico-financiare sunt principalele aspecte tratate în lucrare.

Spînu Vasile
Specializarea Drept, anul II
vasile.spin3@gmail.com

Lucrare susținută în cadrul Conferinței
Internaționale Științifice Studențești
„DONARIS 2017”.
Coordonator:
Lect. univ. dr. Mihaela Agheniței

1. Introducere

Evoluția entităților statale a determinat consolidarea structurală a acestora și mai ales al așa-numitului concept de „stat de drept”. Dreptul este un fenomen cu o largă moștenire istorică, care a cuprins diverse perioade, concepții sau regimuri politice, un fenomen complex al societății, care este studiat din perspectivă globală, ca un sistem încheiat, cu regularități caracteristice. În cadrul acestei științe globale, s-a afirmat o ramură de hotar dintre drept și alte domenii, precum finanțe sau fiscalitate și anume dreptul financiar și fiscal, care privit în ansamblu cu întreg sistemul de drept a confirmat faptul că pentru a supraviețui orice comunitate umană a simțit nevoia organizării și impunerii unui sistem de reguli de conviețuire socială, consacrate în normele juridice, care au acoperit și ramura dreptului financiar și fiscal, chemat să edifice mecanismele juridice pentru punerea în practică a principiilor constituționale în reglementarea relațiilor financiare din cadrul societății. Astfel, dreptul financiar și fiscal poate fi definit ca ansamblul unitar de norme juridice care reglementează relațiile financiare, ca relații sociale, în forma economică, de formare, administrare, întrebuințare și control al resurselor financiare publice, aparținând statului, colectivităților locale și instituțiilor publice. Fr. Engels arată că „pentru a întreține această forță publică este nevoie de contribuția cetățenilor, de impozite.” Dar pe parcursul istoriei, în cadrul acestor relații financiare s-a afirmat un fenomen ilegal de o largă amploare, cu grave repercusiuni asupra evoluției statului– evaziunea fiscală, care este cu atât mai masivă în cadrul

economiilor și societăților cu instituții slabe în care respectul față de lege este distorsionat, iar relația stat-cetățean și invers este una defectuoasă.

2. Aspecte defnitorii ale evaziunii fiscale în România

Evaziunea fiscală este un fenomen economico-social, de o importanță majoră, cu care se confruntă toate statele, într-o mai mare sau mai mică măsură. Deoarece eradicarea completă a evaziunii fiscale este practic imposibilă, statele caută măsuri eficiente pentru limitarea acestui fenomen.

Noțiunea de evaziune fiscală a constituit o preocupare permanentă a specialiștilor în fiscalitate, aceștia considerând-o rezultanta logică a inadvertențelor unei legislații imperfecte, a unei metodologii defectuoase de aplicare, materializată printr-o fiscalitate excesivă sau prin omisiunea unor elemente, ceea ce generează o favorizare a apariției și dezvoltării acestui fenomen. În literatura de specialitate s-a înregistrat un concurs de accepțiuni asupra termenului de evaziune fiscală, unii autori tratând în mod diferit termenul, astfel:

- evaziunea fiscală reprezintă totalitatea procedurilor licite și ilicite cu ajutorul cărora cei interesați sustrag în totul sau în parte averea lor obligațiilor stabilite prin legi fiscale;
- sustragerea de la plata obligațiilor fiscale prin transmiterea unor date eronate privind sursele și veniturile impozabile;
- evaziunea fiscală este rezultanta logică a defectelor și inadvertențelor unei legislații imperfecte, a metodelor defectuoase de aplicare, precum și a unei neprevederi sau nepriceperii

legiuitorului a cărei fiscalitate excesivă este tot atât de vinovată ca și cei pe care îi promovează prin aceasta la evaziune.

Consider că aceste accepțiuni relevă veridicitatea termenului și redau esența evaziunii fiscale, ori aceasta nu are la bază doar tendința evazionistă și egoismul financiar al persoanei fizice sau juridice, dar implică și incapacitatea legiuitorului de a gestiona efectiv domeniul financiar și fiscal, fie din neprevvedere sau din nepricepere.

1.1. *Formele evaziunii fiscale*

În literatura de specialitate este întâlnită ideea unei sfere mai largi a noțiunii de evaziune fiscală, decât cea care face obiectul dreptului, vorbindu-se de o *evaziune fiscală legală* și o *evaziune fiscală frauduloasă (ilicită)*.

Evaziunea fiscală legală, adică la adăpostul legii, ar permite sustragerea de la impunere a unei părți din materia impozabilă fără ca această conduită să fie considerată ca o încălcare a legii. Astfel, în situația reducerii impozitului ca urmare a scăderii din profitul impozabil a cheltuielilor de sponsorizare, suntem în ipoteza evaziunii fiscale legale.

Factorii care favorizează evaziunea fiscală licită sunt:

1. acordarea unor facilități fiscale sub forma unor exonerări, scutiri parțiale, reduceri, deduceri;
2. acordarea unor scutiri delimitate temporar, în cazul înființării de noi societăți comerciale;
3. exploatarea unor lacune ale legii etc.

În România cele mai frecvente evaziuni fiscale licite au fost favorizate de facilitățile fiscale acordate de guverne și

omisiunile în reglementarea unor impozite și taxe.

Evaziunea fiscală frauduloasă este realizată prin încălcarea dispozițiilor legale, iar autorii faptelor respective sunt pasibili de răspunderea juridică contravențională sau penală.

Determinarea tuturor formelor de evaziune fiscală frauduloasă este imposibilă, dar prin prisma procedurilor aplicate în practică se evidențiază:

1. introducerea în țară, prin intermediul unor firme fantomă, de mărfuri din import, fără acte de proveniență, pentru a fi sustrate de la plata obligațiilor fiscale;
2. sustragerea de la aceleași obligații prin nedeclararea tuturor mărfurilor la vamă sau prin subevaluarea acestora, urmată de valorificarea la prețuri de piață mult mai mari, și sustragerea de la impozitare a unor venituri;
3. subevaluarea bazei impozabile și îndeosebi a produselor provenite din import, supuse determinării taxelor vamale, accizelor, taxei pe valoarea adăugată etc.
4. transferul veniturilor impozabile la societăți nou-create scutite de plata impozitelor, având ca asociat același patron sau la societăți ale unor patroni diferiți, aflați într-o rețea de interese, transferarea profitului de la o societate comercială la altă societate scutită de impozite, înregistrarea de pierderi care în realitate nu s-au produs, iar contravaloarea acestora este însușită de cei interesați, cu același scop, de a transfera veniturile impozabile la societatea ce beneficiază de scutiri sau reduceri;

5. desfășurarea de activități producătoare de venituri (comercializare de bunuri, lucrări agricole), fără autorizație legală sau fără documente legale de proveniență a mărfurilor comercializate etc.

În contextul existenței acestui pluralism de idei asupra evaziunii fiscale legale și frauduloase, trebuie să conchid că impactul asupra bugetului public al statului este semnificativ în ambele cazuri. Deși legea nu discerne între cele două situații, ar fi util să se delimiteze sub aspect al dreptului penal contribuind astfel la formarea și consolidarea unei morale fiscale.

3. Cauze și efecte ale manifestării evaziunii fiscale

Evaziunea fiscală este determinată de acțiunea a numeroși factori, cei mai importanți fiind:

1. mărimea excesivă a sarcinilor fiscale. În comparațiile internaționale, eficiența unui sistem fiscal nu se măsoară atât prin importanța venitului fiscal, cât prin gradul de consimțire la plata impozitelor; în acest sens, existența unui grad ridicat al presiunii fiscale poate determina o tendință redusă de conformare la achitarea obligațiilor fiscale;
2. insuficiența educației a contribuabililor, pe de o parte, și excesul de zel al organelor fiscale, predispuse, uneori, la exagerări, pe de altă parte;
3. lipsa unui control eficient realizat de un personal foarte bine pregătit;
4. existența unei legislații defectuoase, care permite sustragerea de la plata unor impozite.

Evaziunea fiscală este păgubitoare atât pentru stat, cât și pentru contribuabili. Statul este lipsit de o parte din veniturile pe care ar trebui să le încaseze pentru a-și îndeplini atribuțiile asumate. Efectele negative pentru contribuabili se concretizează în faptul că totalul impozitelor se distribuie pe o masă de venituri mai mică. Descoperite sau nu, evaziunea și fraudă fiscală, indiferent de dimensiunile atinse, au efecte negative asupra economiei și societății, în general, incidențele fiind de natură politică, financiară, economică și socială. Efectul financiar se referă la faptul că este afectat echilibrul bugetar prin generarea de deficite bugetare și de costuri suplimentare aferente împrumuturilor publice. Sub aspect economic, evaziunea fiscală „legală” sau frauduloasă distorsionează fenomenul concurențial, cu consecințe negative asupra formării prețurilor. Din punct de vedere social, evaziunea și fraudă fiscală modifică redistribuirea veniturilor, creând și adâncind inegalitățile dintre contribuabili, prin eludarea capacității contributive a unora și agravarea situației financiare a altora.

4. Cadrul normativ al evaziunii fiscale

Sediul materiei evaziunii fiscale îl reprezintă Legea 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale și Legea 50/2013 privind modificarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale. Aceste legi vin să instituie măsuri de prevenire și combatere a infracțiunilor de evaziune fiscală și a infracțiunilor aflate în legătură cu aceasta, deși au mai mult un caracter sancționator decât de prevenire. În ceea ce privește caracterul preponderent

sancționator al legii, trebuie să observăm în primul rând că nu a determinat reducerea semnificativă a fenomenului de evaziune fiscală. Este un aspect îngrijorător, pentru că acesta duce în primul rând la prezumția că scopul primordial al actului normativ în vigoare, care s-ar fi dorit o variantă îmbunătățită a legii anterioare, nu a fost atins. În sensul Legii 241/2005 cu modificările aferente în anii ulteriori a statuat o serie de infracțiuni:

1. nerefacerea cu intenție a documentelor de evidență contabilă distruse în termenul înscris în documentele de control, deși operațiunea putea fi făcută;
2. refuzul nejustificat al unei persoane de a prezenta organelor competente documentele legale și bunurile din patrimoniu, în scopul împiedicării verificărilor financiare, fiscale sau vamale, în termen de cel mult 15 zile de la somație;
3. împiedicarea sub orice formă a organelor competente de a intra în sedii, incinte sau pe terenuri, cu scopul efectuării verificărilor financiare, fiscale sau vamale;
4. reținerea și nevărsarea, cu intenție, în cel mult 30 de zile de la scadență, a sumelor reprezentând impozite sau contribuții cu reținere la sursă;
5. deținerea sau punerea în circulație, fără drept, a timbrelor, banderolelor sau formularelor tipizate, utilizate în domeniul fiscal, cu regim special;
6. tipărirea, deținerea sau punerea în circulație, cu știință, de timbre, banderole sau formulare tipizate în domeniul fiscal, cu regim special, falsificate;

7. stabilirea cu rea-credință de către contribuabil a impozitelor, taxelor sau contribuțiilor, având ca rezultat obținerea, fără drept, a unor sume de bani cu titlu de rambursări sau restituiri de la bugetul general consolidat ori compensări datorate bugetului general consolidat;
8. ascunderea bunului ori a sursei impozabile ori taxabile;
9. omisiune, în tot sau în parte, a evidențierii în actele contabile ori în alte documente legale, a operațiunilor comerciale efectuate sau a veniturilor realizate;
10. evidențierea în actele contabile sau în alte documente legale a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale ori evidențierea altor operațiuni fictive;
11. alterarea, distrugerea sau ascunderea de acte contabile, memorii ale aparatelor de taxat ori de marcat electronice fiscale sau alte mijloace de stocare a datelor;
12. executarea de evidențe contabile duble, folosindu-se înscrisuri sau alte mijloace de stocare a datelor;
13. sustragerea de la efectuarea verificărilor financiare, fiscale sau vamale, prin nedeclararea, declararea fictivă ori declararea inexactă cu privire la sediile principale sau secundare ale persoanelor verificate;
14. substituirea, degradarea sau înstrăinarea de către terțe persoane a bunurilor sechestrate în conformitate cu prevederile Codului de procedură fiscală și ale Codului de procedură penală.

Pe plan național, deși Noul Cod Penal a fost adoptat și a intrat în vigoare în 2014, poate că nu este prea târziu să fie luată din nou în discuție abrogarea

Legii nr. 241/2005 și introducerea unei infracțiuni de evaziune fiscală în cuprinsul acestuia cu un conținut simplu și eficient, neechivoc, care să nu genereze doar discuții pe marginea interpretării sale, ci o combatere reală a evaziunii fiscale, reglementări care să elimine neajunsurile celor anterioare și problemele de aplicare a lor apărute în practica judiciară, care să se alinieze celor adoptate de alte state europene cu rezultate notabile în acest domeniu.

5. Combaterea evaziunii fiscale

Cele mai importante căi de combatere a evaziunii fiscale sunt:

- introducerea unei infracțiuni de evaziune fiscală în cuprinsul Codului Penal al României cu un conținut simplu și eficient, neechivoc, care să nu genereze doar discuții pe marginea interpretării sale, ci o combatere reală a evaziunii fiscale;
- creșterea nivelului de pregătire profesională a funcționarilor cu atribuții de control fiscal;
- crearea unui sistem centralizat de control fiscal care să aibă ca obiective evitarea dublei impunerii și evidența strictă a datoriilor contribuabililor față de bugetul de stat și bugetele locale;
- obligația statuată prin lege a contribuabililor de înștiințare a organelor de control fiscal asupra deschiderii conturilor la bănci;
- crearea cadrului legal care să permită organelor fiscale verificarea tuturor operațiunilor efectuate la bănci de către contribuabili;
- cooperare între organele fiscale din România și cele din străinătate, în cazul în care contribuabili din țara

noastră sunt asociați cu firme din străinătate sau își desfășoară activitatea în alte state;

- existența unor evidențe financiar-contabile care să permită depistarea rapidă a fenomenului de evaziune fiscală;
- efectuarea de către organele de control a unei situații comparative între scripticul și fapticul patrimoniului unor societăți suspectate de fraudă în domeniul fiscal;
- efectuarea unor verificări directe periodice a reprezentanților Ministerului Finanțelor Publice asupra societăților cu cifre de afaceri importante, inclusiv asupra funcționarilor care efectuează control la aceste societăți;
- schimburi de experiență între funcționarii din domeniul fiscal din România și cei din statele membre ale Uniunii Europene, cu precădere din statele cele mai dezvoltate din punct de vedere economic.

6. Concluzii

Evaziunea fiscală reprezintă un fenomen cu un impact negativ deosebit de puternic asupra evoluției unui stat. Imposibilitatea eradicării acestei infracțiuni, trebuie compensată prin aplicarea mijloacelor utile și necesare a diminuării acestui impact și reducerea la minim a repercusiunilor acestuia. Sistemul fiscal românesc se află încă în tranziție, iar aderarea la Uniunea Europeană în 2007 a deschis perspective istorice pentru România, referindu-ne la combaterea evaziunii fiscale. Schimbarea cadrului normativ și includerea infracțiunii de evaziune fiscală în Codul Penal trebuie să

constitue un imperativ pentru legiuitorul român, la fel ca abrogarea legii 241/2005, mai mult sancționatorii decât de prevenire, cu modificările aferente.

Măsurile pe care le-am propus spre combaterea acestui flagel impun în primul rând o voință politică și un efort minim din partea societății. O măsură care va contribui decisiv și tranșant în combaterea evaziunii fiscale, reprezintă crearea unei legislații fiscale și penale unice pentru statele membre ale Uniunii Europene, fapt care va genera o monolitizare a relațiilor juridice între statele membre ale U.E. și un schimb mult mai facil de practici în acest domeniu între state, ori evaziunea fiscală a devenit un fenomen de o amploare transfrontalieră.

7. Bibliografie

Emil Balan (1999). *Drept Financiar*, București: Editura Beck, pp. 189-193.

Nadia Cerasela Dariescu (2005). *Drept Financiar*, Iași: Editura Venus, pp. 97-101.

Adrian Marița (2017). Evaziunea fiscală în România. *Revista Română de Statistică (supliment nr. 1/2017)* pp. 1-21.

Valentin Trif (2016) Diferențe între evaziunea fiscală legală (tax avoidance) și fraudă fiscală (tax evasion) incriminată ca infracțiune. Retrivied from: <http://revistaprolege.ro>.

Eugen Crișan, Remus Vasile Nemeș, Nicoleta Nolden (2015). *Ghid de bune practici în domeniul combaterii infracțiunilor de evaziune fiscală*. Retrivied from: <http://www.inm-lex.ro>.

PROFILUL INFRACTORULUI SEXUAL

O întrebare ce a suscitât și încă provoacă interesul specialiștilor care analizează comportamentele sexuale deviate se referă la posibilitatea realizării unui profil psihologic al infractorului sexual, astfel încât concluziile obținute să permită predicția, prevenirea acestui tip de infracțiuni, dar potențiala recidivă. Teoria psihanalitică susține influența psihicului individului în geneza crimei, factorii psihologici, și nu mediul social, fiind considerați a fi de mare influență. Renumitul Sigmund Freud (1856-1939) a fost cel mai de seamă reprezentant al psihanalizei care a încercat în opera sa să demonstreze existența personalității antisociale ce ține de sfera psihologiei normale. Freud a considerat că psihicul uman are în structura sa: inconștientul (izvor al impulsurilor instinctive), pre conștientul (spre deosebire de inconștient poate fi relevat în anumite împrejurări) și conștientul.

Cuvinte cheie: *infractor, psihic, mediu, personalitate.*

Nădejde Diana Maria
Specializarea Drept, anul II
dienutza_dragalasa@yahoo.co.uk

Lucrare susținută în cadrul Conferinței
 Internaționale Științifice Studentești
 „DONARIS 2017”.
Coordonator:
Lector univ. dr. Adriana Stancu

1. Noțiunea de infracțiune sexuală

Fenomenul infracțional este extrem de complex atât prin formele sale de manifestare, cât și prin dinamica sa.

Pentru a fi cel puțin redus dacă nu poate fi stopat, necesită intervenții nu doar în plan juridic, penal, prin aplicarea pedepselor privative de libertate, ci și în plan psihologic, prin intervenții terapeutice care pot conduce la o schimbare psihocomportamentală a infractorului.

Infracționalitatea este un fenomen social, însă actul infracțional este o acțiune individuală, comisă de o persoană într-un anumit context, determinată de interacțiunea a numeroși factori atât interni, cât și externi, cum sunt cei socioeconomi, culturali, educaționali, de mediu, psihologici.

Din plaja complexă a tipurilor de infracțiuni, cele sexuale reprezintă o problemă gravă, cu un impact psihologic puternic asupra societății și, cu precădere, asupra victimelor acestui tip de infracțiune, cărora, marcate de suferință fizică și psihică, le scade calitatea vieții.

În Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, Capitolul VIII, sunt identificate și menționate ca fiind infracțiuni sexuale următoarele: violul, agresiunea sexuală, actul sexual cu un minor, coruperea sexuală a minorilor, racolarea minorilor în scopuri sexuale și hărțuirea sexuală.

În Partea Specială, acestea sunt definite astfel:

a) Violul: „Art. 218. – (1) Raportul sexual, actul sexual oral sau anal cu o persoană, săvârșit prin constrângere, punere în imposibilitate de a se apăra ori

de a-și exprima voința, sau profitând de această stare ...”

b) Agresiunea sexuală: „Art. 219. – (1) Actul de natură sexuală, altul decât cele prevăzute în art. 218, cu o persoană, săvârșit prin constrângere, punere în imposibilitate de a se apăra sau de a-și exprima voința, ori profitând de această stare ...”

c) Actul sexual cu un minor: „Art. 220. – (1) Raportul sexual, actul sexual oral sau anal, precum și orice alte acte de penetrare vaginală sau anală comise cu un minor cu vârsta între 13 și 15 ani ...”

d) Coruperea sexuală a minorilor: „Art. 221. – (1) Comiterea unui act de natură sexuală, altul decât cel prevăzut în art. 220, împotriva unui minor care nu a împlinit vârsta de 13 ani, precum și determinarea minorului să suporte ori să efectueze un astfel de act ...”

e) Racolarea minorilor în scopuri sexuale: „Art. 222. – Fapta persoanei majore de a-i propune unui minor care nu a împlinit vârsta de 13 ani să se întâlnească, în scopul comiterii unui act din cele prevăzute în art. 220 sau art. 221, inclusiv atunci când propunerea a fost făcută prin mijloacele de transmitere la distanță ...”

f) Hărțuirea sexuală: „Art. 223. – (1) Pretinderea în mod repetat de favoruri de natură sexuală în cadrul unei relații de muncă sau a unei relații similare, dacă prin aceasta victima a fost intimidată sau pusă într-o situație umilitoare ...”

Dacă, în trecut, literatura de specialitate sublinia că doar un singur factor poate fi

suficient pentru a declanșa un comportament sexual deviant, studiile contemporane susțin modele multifactoriale, ce sugerează că, la baza acestui tip de comportament, se află o varietate de elemente care nu doar că îl influențează, ci îl și mențin.

2. Concepții moderne cu privire la personalitatea infractorului sexual

Din dorința de a avea, măcar aparent un răspuns și totodată posibilitatea de a identifica un potențial infractor sexual sau de a lua măsuri de protecție, societatea perpetuează unele mituri.¹

Într-un proiect realizat în cadrul Centrului pentru Managementul Infractorului Sexual, Biroul pentru Programe în Justiție, Departamentul de Justiție al Statelor Unite, se exemplifică două astfel de mituri: unul este acela al molestatorului de copii tipic, „bătrânul murdar” care stă „agățat” de gardul unui loc de joacă, având o acadea în mână pentru a ademeni copilul; a doua exemplificare este aceea a violatorului tipic, bărbatul mascat care se ascunde în spatele unui tufiș, urmărind să atace pe neașteptate femeia care trece pe aleea întunecată.

În fapt, studiile au arătat că majoritatea infracțiunilor sexuale sunt comise de către indivizi care fac parte din familie, care locuiesc în vecinătatea victimei sau care s-au întâlnit, măcar întâmplător, o singură dată înainte de a avea loc actul criminal.

Mai mult decât atât, un raport al Departamentului de Reabilitare și

---

¹ Gotia D. (2015). Extras din teza de disertație, master Psihologie aplicată în domeniul securității naționale. Retrieved from

<https://psihoechilibru.wordpress.com/2015/07/18/comportamentul-sexual-infracțional-infractorul-sexual/>

Corecție din Ohio, Statele Unite, realizat în baza colectării și examinării datelor unui număr de 879 infractori sexuali eliberați din detenție în anul 1989, a indicat următoarele caracteristici: din cei 879 de infractori incluși în studiu, 869 sunt bărbați; media de vârstă la încarcerare era de 31 de ani; nu există o diferență semnificativă în ceea ce privește mediul, cifrele arătând un procentaj de 52,5 % pentru mediul urban și 47,5 % pentru mediul rural. În ceea ce privește relația agresor-victimă, doar 17,3 % dintre victime erau persoane necunoscute, față de 16,4 % care făceau parte din familie (rude de sânge) și 60,1 % care, la un anumit nivel, intraseră în contact, fie că erau vecini, fie că se întâlniseră într-un bar, fie că erau copii vitregi.

Numeroși cercetători în domeniul psihologiei judiciare afirmă faptul că relația „străin-pericol” este un mit în care comunitatea este păcălită să creadă că delincvenții sexuali au tendința de a fi străini spre deosebire de persoanele de încredere, astfel, ușor de identificat. Studiile arată că aproximativ 80 % dintre delincvenții sexuali sunt persoane de încredere și care sunt cunoscute de către victimele lor – părinți, rude, prieteni de familie. Faptul că societatea are tendința de a crede în acest mit nu este deloc o problemă minoră, deoarece „dă comunității un sentiment fals al securității și îi împiedică pe oameni de la a mai fi precauți exact când ar trebui să fie mai vigilenți”.

În 1997, în încercarea de a trasa un profil general al infractorului sexual, cercetarea inițiată de către Vanissa W. Chan a formulat caracteristicile unui număr de 63 de infractori sexuali, concluzia fiind că poate fi întocmit acest profil prin

evaluarea datelor care au fost preluate și prelucrate din dosarele penale. Concluzionând, există o posibilitate mare ca abuzatorul sexual să fie singur, de vârstă medie, să fi suferit un abuz sexual în copilărie, nu are o istorie vocațională consistentă, nici măcar liceul absolvit, nu are antecedente privind abuzul de droguri, nu are stagiul militar satisfăcut, are probleme de sănătate mintală, a mai intrat în conflict cu legea și locuiește cu o rudă apropiată. În continuare, se menționează că autorul infracțiunii este, probabil, recidivist, care pare a fi cunoscut de către victimă. Aceasta este, probabil, o femeie în jurul vârstei de 18 ani sau mai tânără. Mai mult decât probabil, infractorul nu a fost sub influența vreunui drog în timpul comiterii faptei.

3. Fenomenul infracțional sexual în România

Conform statisticilor, la nivelul țării noastre, pe primele 5 locuri se situează județele: Vaslui (3,41 dosare la 10.000 locuitori), Iași (3,35 dosare), Botoșani (2,93), Vrancea (2,32), Mehedinți (2,26), ultimele locuri fiind ocupate de județele: Timiș (0,94 dosare la 10.000 locuitori), mun. București (0,74), Bihor (0,71), Harghita (0,55) și Covasna (0,48).

Faptul că într-un județ se înregistrează mai multe dosare decât în alt județ nu înseamnă neapărat că în primul se comit mai multe astfel de infracțiuni, ci poate că procurorii și lucrătorii de poliție judiciară sunt mai eficienți ca în celălalt județ.

S-a constatat că la nivelul țării noastre numărul infracțiunilor este relativ constant de la an la an, însă a crescut

numărul minorilor implicați în acestea, atât ca victime, cât și ca autori.¹

În cazul infracțiunilor de viol, în ultimii 5 ani de zile, au fost trimise în judecată 2038 de persoane. Cinci infracțiuni de viol au dus la moartea victimei, iar 11 % dintre cei condamnați pentru săvârșirea acestei infracțiuni sunt minori. Un număr de 4 autori sunt femei. 25 % dintre victime sunt minori cu vârsta până în 15 ani.

Statistica prezentată anterior relevă faptul că regiunea Moldova este „fruntașă” la abuzuri sexuale. În Iași, spre exemplu, în anul 2014 au avut loc 87 de violuri. Unul dintre dosare este al unui bărbat de 38 de ani, condamnat pentru că și-a violat pentru a patra oară mama de 72 de ani. La câteva luni după ce fiul său a fost condamnat din nou la închisoare pentru viol, femeia a murit din cauza suferințelor. Psihologii susțin că nu doar sărăcia ar fi de vină pentru aceste sute de violuri ci și incultura, frustrarea și afecțiunile psihice.

Așadar, din cele menționate până acum, putem contura un astfel de profil relativ, anume: bărbat, cu o medie de vârstă de aproximativ 31 de ani, persoană cunoscută victimei, singur, recidivist, posibil abuzat sexual în copilărie sau cu probleme de sănătate mintală, afectat de un puternic sentiment de vinovăție, la care putem adăuga proveniență dintr-un mediu unde predomină sărăcia, incultura, frustrările și afecțiunile psihice.

4. Cazuri concrete

În 2005, crima comisă de un tânăr în vârstă de 17 ani a îngrozit o țară întregă.

Este vorba despre cazul bine cunoscut al Larisei Chelaru, în vârstă de 8 ani care a fost violată, bătută și omorată prin sugrumare și asfixiere de către vecinul său, Robert Ciobanu. Ulterior, trupul neînsuflețit al victimei a fost înfășurat într-un covor, așezat într-o cutie de la televizor și depozitat într-o boxă. A fost lăsată acolo timp de-o lună și jumătate, fiind mutată apoi de către acesta în containerul din față blocului. Abia după 2 luni, polițiștii l-au făcut pe Robert să-și recunoască faptele. Tragicul eveniment a avut mai multe victime colaterale: tatăl Larisei, Constantin Chelaru, care nu a mai suportat durerea sufletească, s-a sinucis. La fel și un taximetrist suspectat în mod eronat de crimă. Șeful Poliției Județene, Gheorghii Plai, și-a pierdut postul, iar ulterior a părăsit sistemul. Părinții lui Robert Ciobanu au rămas fără casă, scoasă la licitație în contul daunelor.

Un alt caz ce a frapat meleagurile mioritice românești este cel al Anei Maria Ceobanu, violată și ucisă de către fratele ei. Pe 18 martie 2004, Ana Maria a venit de la școală și, la puțin timp, a ieșit în oraș împreună cu fratele său. Ajunși în dreptul catacumbelor de pe bulevardul Ștefan cel Mare, Ionuț a chemat-o pe Ana Maria să meargă în subteran. Acolo, băiatul a forțat-o pe față să întrețină raporturi sexuale cu el și apoi a strangulat-o cu șnurul de la ghiozdan. „Când mi-a venit nebunia, nu am mai știut ce fac. Am violat-o, după care am strâns-o de gât cu șiretul de la ghiozdan. Am plecat să mă întâlnesc cu prietena mea, fără să mai știu dacă sora-mea e moartă”, a povestit, la vremea respectivă, criminalul despre cele

¹ Danileț, C. (2015). Infracțiuni la viață sexuală. Clasament pe județe 2011-2015. Retrieved from

<https://crisidanilet.wordpress.com/2015/08/01/infracțiuni-la-viață-sexuală-clasament-pe-județe-2011-2015/>

întâmpilate. De menționat este faptul că ambii tineri, atât victima, cât și agresorul, provin dintr-o familie dezorganizată. Părinții s-au despărțit de mai mult timp, iar copiii locuiau împreună cu bunica lor. Tatăl copiilor a fost internat de mai multe ori la Spitalul de Boli Psihice din Sipote, cu afecțiuni specifice.¹

Comun ambelor cazuri este faptul că agresorii se încadrează în tipologia pedofililor prezentând însă caracteristici ale „violatorului sadic”. Violatorii sadici sunt agresorii care urmăresc să obțină satisfacerea sexuală prin suferința provocată victimei. Este categoria cea mai periculoasă de agresori sexuali, de multe ori violul fiind urmat de moartea victimei. Aceștia sunt considerați drept violatori patologici. Violatorii patologici sunt maniaci, își chinuie victime, nu simt milă. Ei sunt considerați adevărați criminali, chiar dacă fapta lor nu este urmată de moartea victimei. Prin modul în care acționează pot ucide psihic și sexual o femeie.²

5. Concluzii

Concluzionând, laitmotivul acestei teme, respectiv conturarea profilului infractorului sexual poate fi realizată, vorbind bineînțeles de o creionare relativă, întrucât în ciuda caracteristicilor comune al acestui tip de infractori există la nivelul indivizilor numeroase deosebiri, fapt ce nu permite întocmirea unui profil specific infractorului sexual, un asemenea comportament deviant are o etimologie polivalentă ce se datorează

unui cumul de factori diferiți care îl determină.

6. Bibliografie:

Decsei-Radu A. (2010). *Pripp C. Program specific de asistență psihosocială pentru reducerea recidivei în abuzurile sexuale*. București. Editura Print Graphic.

Freud, S. (2010). *Introducere în psihanaliză*. București. Editura Trei.

Mulloy, R., Marshall, W.L. (1999). *Cognitive-behavioural treatment of sexual offenders*. Chichester: Wiley.

Danileț, C. (2015). *Infracțiuni la viață sexuală. Clasament pe județe 2011-2015*. <https://cristidanilet.wordpress.com/2015/08/01/infracțiuni-la-viață-sexuală-clasament-pe-județe-2011-2015/>

Gotia D. (2015). *Extras din teza de disertație, master Psihologie aplicată în domeniul securității naționale*. <https://psihoechilibru.wordpress.com/2015/07/18/comportamentul-sexual-infracțional-infractorul-sexual/>

Jurnalul (2006). *Monștrii de lângă noi*. <http://jurnalul.ro/special-jurnalul/monștrii-de-lângă-noi-25785.html>

Pro TV (2012). *Un caz șocant de pornografie infantilă a zguduit o școală din Târgu Mureș*. <http://știrileprotv.ro/știri/ardeal/un-caz-șocant-de-pornografie-infantilă-a-zguduit-o-școală-din-târgu-mureș.html>

Voicu, S. (2015). *Ce ascunde mintea violatorilor*. <http://adevărul.ro/locale/vaslui/>

---

¹ Jurnalul (2006). *Monștrii de lângă noi*. <http://jurnalul.ro/special-jurnalul/monștrii-de-lângă-noi-25785.html>

² Voicu, S. (2015). *Ce ascunde mintea violatorilor*. <http://adevărul.ro/locale/vaslui/ce-ascunde->

[mintea-violatorilor-lipsa-empatie-frustrare-ura-față-femei-sunt-violatori-inteligență-superioară-1_564f32847d919ed50e687bbf/index.html](http://adevărul.ro/locale/vaslui/mintea-violatorilor-lipsa-empatie-frustrare-ura-față-femei-sunt-violatori-inteligență-superioară-1_564f32847d919ed50e687bbf/index.html)

Ad - Minister

APLICAREA PRINCIPIULUI POLUATORUL PLĂTEȘTE ÎN ROMÂNIA

„Poluatorul plătește” este un principiu stabilit printr-o directivă europeană. Lucrarea analizează modul în care autoritățile naționale depun eforturi pentru aplicarea acestui principiu, în special taxele de mediu. Studiile arată că România realizează printre cele mai mici încasări din taxele de mediu ca procent din PIB. Rolul taxelor este să contribuie la realizarea obiectivelor protecției mediului. Nivelul acestora poate afecta în mod fundamental deciziile de zi cu zi ale oamenilor – de la decizia de cumpărare a unui bec eficient energetic în locul unuia clasic, până la decizia de a cumpăra un autoturism sau tipul de materiale alese pentru construcția sau renovarea unei case.

Cuvinte cheie: poluator, protecția mediului, taxe

Mîndroiu Mihaela
*Specializarea Administrație publică,
anul II*

Rouă Aura-Georgiana
*Specializarea Administrație publică,
anul II*
roua.aura96@gmail.com

Lucrare susținută în cadrul Conferinței
 Internaționale Științifice Studentești
 „DONARIS 2017”.
Coordonator:
Lector univ. dr. Valentina Cornea

1. Argument

Principiile sunt reguli generale, de maximă aplicabilitate, care reprezintă fundamentul unei ramuri de drept sau al unei instituții juridice. Acestea se aplică nu numai în raport cu dispozițiile actului normativ care reprezintă legea cadru în materie, ci și cu reglementările speciale.

Principiul „poluatorul plătește” este folosit de câteva decenii în „clubul țărilor bogate”, adică O.E.C.D (Organizația Economică pentru Cooperare și Dezvoltare), mai exact începând cu anul 1972, inițial semnificând cerința imputării poluatorului a cheltuielilor privind măsurile adoptate de către autoritățile publice pentru ca mediul să fie menținut într-o stare acceptabilă. Agentul poluator, adică persoana care poluează și care cauzează mediului un prejudiciu, va răspunde indiferent dacă fapta sa este culpabilă sau nu. Prin acest principiu se consacră nu numai ampla obligație a poluatorului mediului de a repara prejudiciul cauzat, ci și să i se impute acestuia costul social al poluării pe care el o generează, adică toate efectele unei poluări nu numai asupra bunurilor persoanelor, ci și asupra naturii înseși. Toate acestea, independent de culpă, exprimă răspunderea în sens larg, cuprinzând obligația de a face, de la respectarea prevederilor legii până la suportarea sancțiunilor contravenționale, penale sau civile.

Principiul „poluatorul plătește” poate fi abordat în două sensuri :

În sens larg (*lato sensu*) principiul se referă la *„imputarea poluatorului a costului social al poluării pe care o*

*provoacă*¹. Acest lucru induce folosirea unui mecanism de responsabilitate pentru daune ecologice, care să acopere toate efectele unei poluări, atât cele produse asupra bunurilor și persoanelor, cât și cele produse asupra mediului ca atare. Astfel, în plan juridic, se recunoaște dreptul fundamental al omului la un mediu sănătos și echilibrat din punct de vedere ecologic.

Sensul restrâns (*stricto sensu*) al acestui principiu presupune „*obligatia poluatorilor de a-și suporta numai costul măsurilor antipoluante și de curățire*”.² În acest caz putem vorbi numai despre o internalizare parțială, care duce la imputarea de taxe ori redevențe de către autorități.

Trebuie remarcat că nici una dintre cele două accepțiuni nu implică în mod necesar utilizarea de măsuri economice stimulative (ca de pildă redevențe ori adjudecarea de drepturi de poluare) chiar dacă acestea sunt adesea în raport cu costul.

2. Reglementări pe plan intern și extern

Pe plan intern, principiul este consacrat pentru prima dată prin art.3, lit. d din Legea nr.137/1995. Astfel, semnificațiile sale fundamentale au fost exprimate juridic prin stabilirea ca modalități de implementare a principiilor, a introducerii pârghiilor economice și stimulative sau coercitive și elaborarea de norme și standarde antipoluante (art.4, lit. d și f din Legea nr.137/1995) și respectiv, instituirea unui regim special de răspundere pentru prejudiciu format din două reguli principale și complementare:

caracterul obiectiv, independent de culpă și respectiv, răspunderea solidară în cazul pluralității autorilor (art.80 din același act normativ)³. Principiul poluatorul plătește nu constituie numai sancțiuni, ci și un ajutor acordat poluatorilor. Acestea se regăsesc sub formă de subvenții, facilități fiscale ori alte măsuri ce nu sunt incompatibile cu acest principiu.

La nivel European (extern), principiul a fost stabilit prin documente OCDE și CEE, dar într-o ipostază restrânsă. Astfel, în ceea ce privește prima organizație, principiul poluatorului plătitor enunță o primă Recomandare C (72) 128 din 26 mai 1972. Potrivit textului, cheltuielile privind măsurile de prevenție și luptă împotriva poluării, stabilite de către puterile publice pentru asigurarea unei stări acceptabile a mediului trebuie să fie imputate poluatorului. Costul acestor măsuri trebuie astfel să se repercuteze în costul bunurilor și serviciilor care sunt la originea poluării, prin protecție sau prin consumul acestora.

O a doua recomandare, din 14 noiembrie 1974, se referă la „*aplicarea principiului poluatorului plătitor*”. Este vorba în realitate despre precizarea unor excepții de la principiu. Pentru aplicarea principiului la nivel internațional s-au prevăzut mai multe instrumente adecvate, precum taxa pentru poluare, impunerea de norme și diverse mecanisme de compensare. În plan european, în cadrul OCDE s-a adoptat un sistem de norme antipoluare, procedeu care, deși nu vizează în mod direct domeniul financiar, permite reducerea poluării prin

¹ Mircea Duțu, *Dreptul mediului*, Editura C.H. Beck, București, 2010, Pag. 119

² *Ibidem*, p. 120.

³ Legea nr. 137 din 1995, Legea protecției mediului (publicată în Monitorul Oficial nr. 70 din 17 februarie 2000).

impunerea unui singur poluator a sarcinii de investire.

3. Aplicarea principiului pe plan intern

Pe plan intern, vrem să reliefăm aplicarea greșită a principiului în ceea ce privește taxa de poluare, făcând referire la acțiunea legiuitorului român care a emis Legea nr. 9/2012 privind taxa de poluare. Legea are multe probleme de neconvenționalitate și neconstituționalitate, chestiuni care merită analizate separat, dar cel mai iritant este modul în care autorii legii au conceput aplicarea principiului „poluatorul plătește”: proprietarii de rable nu vor putea vinde, dată fiind valoarea prohibitivă a taxei. În consecință, proprietarul rablei o va utiliza ad infinitum, poluând. În schimb, cei care vor cumpăra mașini, eventual mașini noi, presupus mai nepoluante, vor plăti taxa de poluare. Discriminarea între cumpărătorii de mașini noi și cei care cumpără mașini vechi (din import sau de pe piața internă) este eliminată, în schimbul unei alte discriminări, care pe deasupra mai înseamnă și o răsturnare a principiului „poluatorul plătește”¹.

România deține cea mai ineficientă economie din Europa din punct de vedere energetic, are printre cele mai mici încasări din taxe de mediu ca procent din PIB, atât la nivel general, cât și pe cele trei grupe principale (taxe pe energie, taxe pe transport și taxe de mediu și poluare). România a avut în ultimii ani cel mai mic preț al unor produse precum benzina sau motorina în comparație cu celelalte țări membre UE.² Menținerea unor taxe mici pe energie nu pare să fi avut nici o

consecință pozitivă. România continuă să dețină economia cea mai ineficientă din punct de vedere energetic din Europa, dar în același timp nu înregistrează exporturi deosebite în domenii cu o intensitate energetică mare.

4. Concluzii

În direcția temei analizate suntem de părere că există o plată pe care mulți dintre cei avizați nu o fac la timp, unii nu o fac deloc sau mai rău, alții nici nu au auzit de ea. Este vorba de costul poluării. Principiul „poluatorul plătește”, inspirat din teoria economică, stipulează clar: poluatorul (fie el persoană fizică sau juridică), trebuie să ia în calculul costului produsului final toate externalitățile și să le internalizeze. Cu alte cuvinte, cel care produce poluare și poluanți (deci externalități) trebuie să plătească (deci trebuie să le internalizeze în costul producției). Nerespectarea principiului „poluatorul plătește” se concretizează în plan real în depășirea valorilor stabilite prin standard a emisiilor de poluanți periculoși. Dacă nimeni nu se sesizează, treburile merg foarte bine pentru aceștia, deoarece putem polua, fiindcă de cele mai multe ori nici nu se vede, și la ce bun să plătim?! Activitățile poluante de tipul celor din industrie, agricultură, transport au un impact negativ asupra vieții și sănătății oamenilor, precum și a întregii biodiversități. În prezent, nu există o răspundere juridică sau practică judiciară consistentă, referitor la acest aspect. Desigur că legiuitorul a prevăzut în Constituție, în Codul Penal și în Legea privind protecția mediului toate sancțiunile care trebuie aplicate poluatorilor. Însă ignoranța ne caracterizează destul de des la acest capitol.

¹<https://www.scribd.com/doc/139059501/Principiul-poluatorul-plateste>

²<http://www.ecopolis.org.ro/files/Analiza%20taxelor%20de%20mediu%20in%20Romania.pdf>

Sanctiunea cel mai des folosită este amenda aplicată poluatorilor de către agenții constatatori din cadrul Gărzii de Mediu și al Inspectoratului de Mediu. Pentru unii poluatori, cuantumul amenzii este derizoriu față de paguba produsă prin poluare, preferând să o plătească, decât să investească în schimbarea tehnologiilor vechi cu cele avansate. În tot acest tumult al luptei pentru depistarea celui vinovat de poluare se pierde uneori firul, adevăratul poluator nu este găsit, iar cel care suferă pe nedrept este nepoluatorul. Dar cine fură căciula și cui? Dacă mediul este al tuturor, aerul este același pentru toți și apa este aceeași pentru toți, oare nu și poluatorii le folosesc? Toți utilizăm aceleași resurse naturale. Deci, depinde de noi cum le păstrăm, pentru că așa le avem. Mare parte dintre poluatorii mai mari sau mai mici nu au conștiința răului pe care îl fac oamenilor și mediului prin acțiunile producătoare de poluare. Mai păgubos este faptul că, urmărind obținerea profitului, în prezent se uită perspectiva: oricât am plăti, în cele mai multe cazuri prejudiciul ecologic produs este mult mai grav pe termen lung decât orice alt cost. Deci cine plătește poluarea ?

5. Bibliografie

Duțu Mircea, *Dreptul mediului*, Editura C.H. Beck, București, 2010.

Duțu Mircea, *Dreptul Mediului-Tratat*, Editura Economică, București, 2003.

Duțu Mircea, *Principii și instituții fundamentale de drept comunitar al mediului*, Editura Economică, București, 2005.

Ene Costel, *Dreptul mediului-Noțiuni*, Editura C.H. Beck, București, 2011.

Marinescu Daniela, *Tratat de dreptul mediului*, Editura Universal Juridic, București, 2010.

<https://www.scribd.com/doc/139059501/Principiul-poluatorul-plateste>

<http://www.ecopolis.org.ro/files/Analiza%20taxelor%20de%20mediu%20in%20Romania.pdf>

PARTICIPAREA CETĂȚENIOR ÎN PROCESUL DE LUARE A DECIZIILOR PRIN EXPLICAȚIILE LUI SERGE MOSCOVICI

Participarea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor este unul dintre elementele democrației participative. Lucrarea abordează problema participării din perspectivă psihosocială.

Explicațiile și argumentele privind participarea/neparticiparea, precum și efectele fenomenului sunt extrase din lucrările lui Serge Moscovici. Ne propunem să demonstrăm importanța cunoașterii motivelor care îi determină pe cetățeni să participe sau să nu participe la procesul de luare a deciziilor. Indicatorii privind participarea sunt indicatori ai gradului de democratizare a societății.

Cuvinte-cheie: *tipare de comportament, proces decizional, democrație, dezvoltare.*

Rusu Vicu
*Specializarea Administrație publică,
Anul II*

russuVICUSOR@gmail.com

1. Conceptul democrației participative

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului abordat vom explica conceptul de democrație participativă, modul în care s-a ajuns să fie considerată cea mai bună formă de guvernământ. Democrația înseamnă „*exercitarea puterii politice într-un stat de către cetățenii acestuia*”¹. Chiar dacă cetățenii nu participă la adoptarea, schimbarea unei legi, asta nu înseamnă că ei nu trebuie să se supună legii. Mulți cetățeni consideră că dacă plătesc taxele față de stat, merg la vot atunci când sunt chemați sunt și cetățeni buni, dar acest lucru nu reprezintă un adevăr absolut. Un bun cetățean trebuie să se implice activ în viața politică, să participe și la dezbateri, și la luarea deciziilor locale, cât și la cele guvernamentale. „*Un ingredient esențial al unei democrații satisfăcătoare este ca o proporție considerabilă (a cetățenilor) trebuie să contribuie la experiența participării active. Grupurile mici ce se autoguvernează, fie în conexiune cu guvernământul local, syndicate, cooperative, fie în alte forme de activitate*”². Cea mai înaltă formă a participării democratice o reprezintă votul cetățenilor și tot cetățeanul joacă un rol influent în luarea deciziilor. Democrația participativă este definită ca relația dintre alegători și aleși. Democrația participativă înseamnă apropierea autorităților de cetățeni pentru o consultare mai eficientă în luarea anumitor decizii, proiecte, legi etc.

Govani Sartori definește democrația reprezentativă ca fiind „*o democrație directă în care poporul nu guvernează el*

¹Marius Precupetu, *Democratizarea postcomunistă și integrarea europeană*, Editura Academiei Române, București, 2006, pp. 20-30.

² *Ibidem*, pp. 123- 147.

însăși, ci își alege reprezentanți care să îl guverneze."¹ Astfel, primul instrument al democrației îl reprezintă *Oficialii aleși prin vot*. Controlul asupra deciziilor guvernamentale revin, conform constituției, oficialilor votați de către cetățeni, aleșii reprezentând doar o pârgie de influență a cetățenilor. În aceste condiții societatea civilă trebuie să folosească toate instrumentele disponibile pentru a se implica în procesul decizional. Doar prin implicare activă din partea tuturor subiecților interesați procesul decizional este desăvârșit.

Astfel instituțiile politice ale democrației sunt:

- alegeri libere, corecte și frecvente;
- libertatea de exprimare - cetățenii au dreptul să își exprime opiniile în mod liber, să critice atunci când este cazul;
- accesul la surse alternative de informare. Cetățenii au dreptul de a se informa de la specialiști, ziariști, cărți, reviste;
- autonomia asociațională. Cetățenii au dreptul de a forma partide politice, organizații, grupuri de interese independente;
- cetățenia cuprinzătoare. Dreptul de a vota, de a candida, de a participa la organizații politice independente ș.a.m.d. nu pot fi interzise.²

Statul de drept este considerat un ansamblu de mecanisme de protecție a libertăților individuale, o concepție de bază a libertății publice, iar rolul statului și al democrației este fundamentul ordinii juridice și astfel nu mai e considerat ca fiind „un dispozitiv tehnic de limitare a

puterii.”

2. Actori și responsabilități ale procesului de luare a deciziei

Odată ce am ales reprezentanții elitelor politice trebuie să ne folosim de celelalte instrumente accesibile pentru a controla procesul decizional. De ce este atât de important acest aspect, de ce nu ar putea fi neglijat?

În abordarea unui posibil răspuns plecăm de la ipoteza că cetățeanul nu poate fi indiferent față de contextul social și economic în care trăiește, precum și față de modul în care administrația locală, ca serviciu public, este preocupată de îmbunătățirea acestuia.

De asemenea, considerăm că în sistemul administrativ românesc trebuie să se acorde prioritate creării condițiilor necesare asumării responsabilităților care privesc dezvoltarea localităților, precum și a tuturor serviciilor publice de interes local, în special prin accentuarea descentralizării și a transferului gestiunii responsabilităților, pe de o parte din planul central în planul local, iar pe de altă parte, de la administrația publică la cetățeni.

În această ordine de idei, un accent deosebit cade pe transparența deciziilor și informarea cât mai exactă de la vârf către bază și invers.

Participarea cetățenilor la luarea deciziilor într-o democrație cu tradiție este un proces gradat, care presupune parcurgerea anumitor etape. Aceste etape se suprapun peste cele două niveluri de participare, ca parte a unui model ideal de

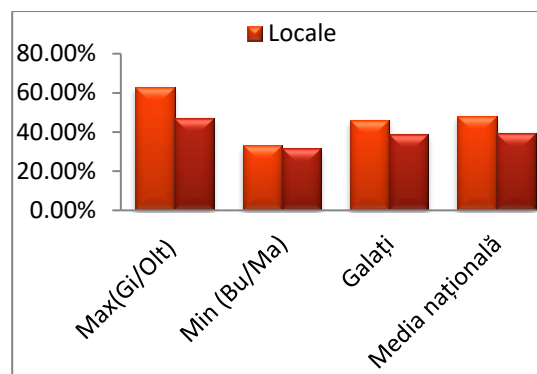
¹Giovanni Sartori, *Teoria democrației reinterpretată*, Editura Polirom, Iasi, 1999, p. 118.

²<http://www.rasfoiesc.com/legal/administratie/stiinte-politice/Conceptual-de-democratie-parti76.php>

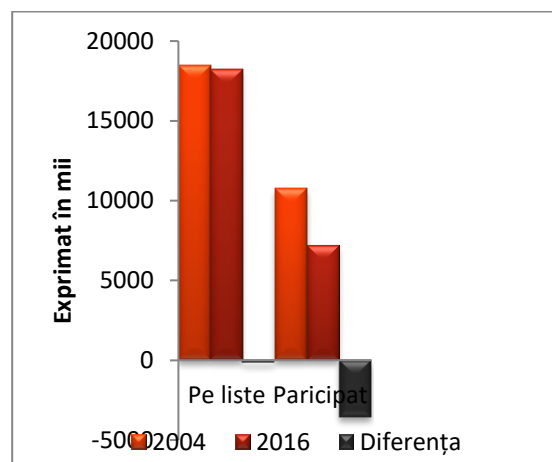
implicare a cetățenilor.

Primul nivel al participării este informarea, care presupune eforturi atât din partea cetățenilor, cât și din partea administrației locale. Administrația publică are obligația să emită informații către cetățeni privind activitatea și planurile sale pentru ca aceștia să poată înțelege direcțiile prioritare ale politicii administrative a aleșilor locali. Al doilea nivel se referă la consultarea cetățenilor, aceasta fiind acțiunea autorităților pentru identificarea necesităților cetățenilor, pentru evaluarea priorităților unor acțiuni sau colectarea de idei și sugestii privind o anumită problemă.¹ În climatul social actual această inițiativă întâmpină multiple dificultăți ce decurg din neîncrederea generală a cetățenilor în instituțiile statului, de aceea administrația publică locală trebuie să-și refacă, în primul rând, propria imagine. În aceste condiții, revine administrației publice și instituțiilor de pregătire/formare în domeniu, rolul identificării și aplicării în practică a acelor instrumente care pot favoriza o dinamică pozitivă a relației administrație publică - cetățean/cetățean - administrație publică.

Deși este demonstrată importanța participării cetățenilor la vot, datele din România sunt următoarele²:

Figura 1. Prezența Alegeri locale 5 iunie 2016/ Parlamentare 11 decembrie 2016

Figura 2. Alegeri parlamentare 2004/ alegeri parlamentare 2016

Observăm o diferență considerabilă în ceea ce ține implicarea cetățenilor în procesul de selecție a reprezentanților administrației locale, respectiv centrale. Cetățenii sunt mai implicați când vine vorba de alegeri locale și un pic mai „nepăsători” în cazul alegerilor parlamentare. Contrar faptului că există campaniile de informare cu referire la necesitatea de prezentare la vot, consultând date statistice observăm o scădere a implicării cetățenilor în procesul decizional. Astfel, la alegerile parlamentare din 2004 prezența a fost de 58,5 % ³(prin comparație, procentul la

¹ Dragoș DINCA Participarea cetățenească pentru îmbunătățirea procesului decizional în administrația publică locală.

²<http://www.2016bec.ro/wp->

content/uploads/2016/06/Comunicat-ora21.30.pdf
³https://ro.wikipedia.org/wiki/Alegeri_legislative_%C3%AEn_Rom%C3%A2nia,_2004

alegerile legislative din 2016 a fost de doar 39,49 %). Datele exprimate în valoare numerică sunt ilustrate în graficul de mai sus.

În continuare ne propunem să analizăm gradul de implicare a gălățenilor la dezbaterile publice privind proiectele de interes comun.

De la începutul anului 2017 până la 30 aprilie 2017 au fost supuse dezbaterilor publice 7 proiecte. În marea majoritate a cazurilor proiectul se află în dezbatere publică 10 zile. Un singur proiect s-a aflat în dezbatere publică 23 de zile, subiectul vizat al proiectului fiind „Bugetul general de venituri și cheltuieli pe anul 2017 pentru municipiul Galați”.

Din păcate pe pagina de web a primăriei Galați sunt prea puține informații cu referire la implicarea cetățenilor la dezbaterile publice. Însă un alt mijloc de comunicare dintre Administrația Locală și cetățeni este pagina de Facebook a primăriei Galați, pagină care este mai ușor de urmărit și unde cu ușurință poți afla informații de actualitate. Însă paginii de Facebook a Primăriei Galați îi lipsește statutul de „pagină verificată”, respectiv este greu de afirmat că această pagină reprezintă o sursă veridică de informare a cetățenilor.

La aspectul informarea cetățenilor prin toate mijloacele accesibile administrația locală are câteva restanțe. Însă sunt respectate principiile minime necesare pentru transparența decizională în administrația publică.

3. Psihologia socială ca explicație a gradului de implicare a cetățenilor în procesul decizional

În continuare vom apela la resorturile psihologiei sociale pentru a explica fenomenul participării. În calitate de referință vom folosi constatările lui Serge Moscovici, fondatorul psihologiei sociale moderne în Europa. Născut la Brăila, într-o familie de evrei, în anul 1925, Serge Moscovici era convins că fără al doilea război mondial, ar fi fost negustor de cereale pe malul Dunării, ca tatăl și bunicul său. A fost marcat de divorțul părinților săi și abandonarea de către mama sa. A avut o copilărie dificilă. Eliminat din liceu în 1940, în urma aplicării legislației antisemite, Serge Moscovici a absolvit o școală profesională, iar în 1941 a scăpat cu dificultate din pogromul comis de legionarii-membri ai Gărzii de Fier pe străzile din București. El a fost membru în ilegalitate al Partidului Comunist Român. În toamna anului 1944 s-a angajat ca muncitor la Uzinele „Malaxa” din București. În 1948 a plecat clandestin în Franța. Profund afectat de rolul științei și tehnologiei în crimele în masă comise în timpul celui de Al Doilea Război Mondial, Serge Moscovici și-a pus mereu întrebări cu privire la semnificația modernității și progresului omenirii. „Ciudată”, acesta este modul în care el și-a descris viața în una din cărțile apărute în 1997.¹

Conform explicațiilor lui Moscovici cetățenii se implică deoarece:

a) Oamenii sunt ființe sociale.

Moscovici afirmă, fără prea multe ezitări, că fenomenul esențial al psihologiei sociale este credința. Pentru că ea este un fenomen nemijlocit social. Omul nu crede niciodată singur. Și, în același timp,

¹<https://www.agerpres.ro/externe/2014/11/17/serge->

[moscovici-a-inceatat-din-viata-la-89-de-ani-17-47-27](https://www.agerpres.ro/externe/2014/11/17/serge-moscovici-a-inceatat-din-viata-la-89-de-ani-17-47-27)

pentru că acest fenomen determină orice acțiune comună a oamenilor. *Homo credens* poate fi zărit în filigran dincolo de *homo economicus* și de *homo sociologicus*, așa cum au arătat Weber și Durkheim. De aici decurge faptul că orice societate, fie ea seculară sau atee, este o mașină de făcut zei. Dacă nu are zei, adică pasiuni puternice și simboluri eficiente, o societate nu este capabilă nici să-i imobilizeze, nici să-i conducă pe membrii ei către realizarea scopurilor pe care le proclamă. Apatia, este forma principală de deviație în societate. Ea începe să semene cu o mașină care nu mai funcționează din lipsa energiei necesare.¹

b) *Oamenii fac parte din procesul de masificare.*

Masificarea este considerată de Moscovici a fi un amestec și o malaxare a categoriilor sociale: proletari sau capitaliști, oameni cultivați sau ignoranți, fără deosebire de origine. Un complex uman omogen ia naștere din diverse fragmente eterogene. Masa compozită a oamenilor-masă sunt actorii istoriei și eroii timpului. Motivele acestei stări de lucruri nu trebuie căutate, după cum cere concepția societății de clasă, în concentrarea mijloacelor de producție și a schimbului, ci în mijloacele de comunicare, ziare, radio etc. Și în fenomenul de influență. Pătrunzând în fiecare cămin, prezente la locurile de muncă, insinuându-se pe plajă, dirijând opiniile și uniformizându-le, aceste mijloace transformă spiritele individuale în spirit de masă².

c) *Oamenii caută consens.*

Consensul se manifestă atunci când oamenii doresc să se asocieze, să acționeze unitar, să ia decizii. Criticile la adresa volatilității opiniilor, a tiraniei majorității, a manevrelor mass-media care pregătesc consensul sunt frecvente. Din toate direcțiile se protestează împotriva lipsei de informații, a sărăciei dezbatărilor și a apatiei publicului față de acestea. Se ajunge să se creadă că, până la un anumit punct, mijloacele de comunicare în masă fabrică consensul prin artificii retorice care dau multă greutate argumentelor unor anumite grupuri și falsifică opțiunile.

Pe scurt, ceea ce instituie consensul și îl face convingător nu este acordul, ci participarea celor care l-au realizat. El nu-i constrânge așadar și nici nu are legitimitate decât în măsura în care fiecare ia parte la el. S-ar putea spune că, în măsura în care părțile participante sunt mai numeroase, este mai ușor să fie conduse spre o înțelegere. Valoarea sa, dimpotrivă, este în acest caz diminuată de către abținerile opozanților sau ale celor indiferenți. Consensul, afirmă Moscovici, este o instituție care „ne interzice să rămânem indiferenți față de treburile publice sau să ne retragem din ele”³.

Acestea ar fi trei argumente de ce oamenii decid să se implice în procesul de luare a deciziilor. Însă ce facem cu persoanele care nu se implică? Și în acest sens S. Moscovici oferă câteva răspunsuri. Fără îndoială, în orice tipuri de reuniuni, comitet sau juriu poate exista o proporție variabilă de oameni tăcuți sau indiferenți. Dar a descoperi că un mare număr de cetățeni rămân în casă în ziua alegerilor în

¹ Serge Moscovici, *Psihologia socială sau Mașina de fabricat zei*, traducere din limba franceză de Oana Popârda, Iași, Editura Polirom, 1997, p. 8.

² *Ibidem*, pp. 73-75.

³ *Ibidem*, p. 182.

România de exemplu, jumătate din cei înscriși pe liste provoacă o mare decepție.

Pentru Moscovici abținerea și combinația sunt reacții destul de răspândite când este vorba de a lua o decizie. Avem într-adevăr, pe de o parte, reacția celor care nu-și exercită dreptul de vot, refuză să participe la deliberările asociațiilor lor etc. Atunci apare o dublă întrebare: Cum funcționează democrația? Și apoi, care este valoarea opțiunilor? Cei care se abțin devin spectatorii unor deliberări care îi ating îndeaproape și ai unor consensuri care îi angajează. Ba chiar, s-ar putea adăuga, spectatori detașați ai suprimării în practică a valorilor la care ei subscriu în mod teoretic. Fără îndoială, această abținere se datorează, în mare parte, inegalității sociale a celor mai dezmoșteniți, dar și inegalității hermeneutice a oamenilor lipsiți de facultățile necesare exprimării în public, participării la treburile comune. Aceștia sunt indivizi și grupuri uneori disidente, care pot să aibă ceva important de spus, dar nu au nici acces la mass-media, nici priceperea necesară. Este jenant să se recunoască, în final, că în cadrul unei democrații atâția indivizi se abțin să participe, ba chiar găsesc în acest comportament elemente pozitive.

O altă întrebare este: de ce se întâmplă că adesea consiliile care sunt formate din oameni competenți, să dea greș, să adopte decizii eronate? Moscovici afirmă în felul următor: în acest fel, oamenii străluciți neglijează sau elimină adesea semnele flagrante de eroare în raționamente și concluzii. Oricât ar fi de dificilă această noțiune, se încearcă mai întâi să se

păstreze unitatea, solidaritatea, pe scurt, spiritul de echipă. Janis remarcă acest lucru atunci când scrie: cu cât amabilitatea și spiritul de echipă vor fi mai prezente la membrii grupurilor politice, cu atât mai mare va fi pericolul ca o gândire critică, independentă să fie înlocuită cu una de grup care riscă realmente să ajungă la o acțiune irațională și distrugătoare față de grupurile externe, având ca efect agravarea situațiilor care s-ar dori remediate¹. Rezultă că oamenii făcând parte din consilii, pentru a-și păstra buna imagine, pentru a obține consens refuză să fie raționali, respectiv, eficiența aceluși consiliu este egală cu potențialul celui mai slab membru. Acest lucru este confirmat de S. Moscovici care afirmă „într-o colectivitate, primii vor fi cei din urmă”²

4. Concluzie

Perspectiva psihologiei sociale asupra participării lasă să se înțeleagă ideea potrivit căreia cu cât este mai masivă participarea cetățenilor, cu atât sunt mai inevitabile conflictele. Contrar unei idei larg răspândite, pentru Moscovici conflictul este o sursă de energie și de vitalitate, în măsura în care el este cel care reanimează credințele, stimulează pasiunile și revigorează simbolurile, pe scurt, crește nivelul de creativitate și de participare colectivă. De asemenea, Moscovici promovează ideea potrivit căreia oamenii, fiind în căutarea consensului, acceptă uneori să meargă la compromis, chiar dacă intuiesc că ar exista o soluție mai bună și că erorile admise sunt cauza directă a existenței sociale.

¹ I.L. Janis, *Victims of Groupthink*, Boston, Houghton-Mifflin, 1972, p. 13.

² Serge Moscovici, *Psihologia socială sau Mașina de fabricat zei*, Iași, Editura Polirom, 1997, p. 66.

Din aceeași perspectivă – a psihologiei sociale – numărul în scădere al cetățenilor în procesul de participare la luarea deciziilor poate fi explicat prin inegalitate socială, slabă informare, fapt care îi face „mai dezmoșteniți”, dar și fără facultățile necesare exprimării în public, participării la treburile comune.

5. Bibliografie

S. Moscovici, *Psihologia socială sau Mașina de fabricat zei*, traducere din limba franceză de O. Popârda, Iași, Editura Polirom, 1997.

I.L. Janis, *Victims of Groupthink*, Boston, Houghton-Mifflin, 1972.

D. Dinca, *Participarea cetățenească pentru îmbunătățirea procesului decizional în administrația publică locală*.

M. Precupetu, *Democratizarea postcomunistă și integrarea europeană*, Editura Academiei Române, București, 2006, pp. 20-30.

G. Sartori, *Teoria democrației reinterpretată*, Editura Polirom, Iași, 1999.

<https://www.agerpres.ro/externe/2014/11/17/serge-moscovici-a-incetat-din-viata-la-89-de-ani-17-47-27>.

<http://www.2016bec.ro/wp-content/uploads/2016/06/Comunicat-ora21.30.pdf>

Nec Plus Ultra

Concursul de eseuri studențești este un eveniment organizat în cadrul manifestărilor științifice studențești de la Facultatea de Științe Juridice, Sociale și Politice. Tema ediției din anul 2017 a fost „Lecțiile (ne)învățate ale generației mele în 10 ani de parcurs european ”

Eseul elaborat de Alexandru-Valentin Petrea, student al Facultății de Științe Juridice, Sociale și Politice, Specializarea Drept anul II, a fost apreciat ca fiind cel mai bun eseu în acest concurs.

Lecțiile (ne)învățate ale generației mele în 10 ani de parcurs european

Petrea Alexandru-Valentin

Pe 1 ianuarie 2007, intra în vigoare Tratatul de aderare al României și Bulgariei la Uniunea Europeană, semnat pe 25 aprilie 2005 din partea țării noastre de către șeful statului de atunci, președintele Traian Băsescu, la Abația Neumunster¹. În consecință, devenea realitate esența unui proiect ce dominase în permanență planificările politicianilor de la București, alături de integrarea în Alianța Nord-Atlantică și tranziția completă către capitalism și democrație, reprezentată de alăturarea la concertul statelor ce alcătuiseră o ordine europeană comună, economică, politică și socială.

Pe parcursul deceniului care ne desparte de data efectivă a aderării la Uniunea Europeană, ar fi trebuit să ne integrăm perfect în structurile care formează osatura Europei Unite, printre care includem mecanismele Pieței Comune ori instituțiile comunitare. Totuși, persistența mentalităților și a prejudecăților nu ține aproape niciodată cont de proclamațiile din documente, de clauzele cât mai detaliate ale tratatelor, atrăgând caducitatea principiilor cu care am fost obișnuiți din lectura presei sau a declarațiilor. Există un mers propriu al istoriei și o evoluție aparte a societății, care nu ține seama de aspirațiile unui corp social chiar și cu tendințe progresiste, ci de neprevăzutul cotidian și interesele mărunte. În cadrul acestui eseu, voi încerca să deslușesc modul cum societatea românească s-a adaptat sau a respins valorile și obiectivele europene,

¹ <http://ue.mae.ro/node/385> (Site-ul Ministerului Afacerilor Externe român).

dacă românii și-au asumat sau nu statutul de cetățeni europeni, în ce măsură Europa este privită far călăuzitor sau factor destabilizator al României. De asemenea, voi încerca să indic cât mai obiectiv modalitatea faptică prin care legislația, instituțiile și principiile europene influențează în mod real ansamblul social al țării noastre.

Încrederea în ordinea de drept

Pentru a se pava drumul către integrarea europeană, legiuitorul român a trebuit să adopte un set de acte normative care să ateste atașamentul la valorile europene. Astfel, revizuirea Constituției României prin Legea 429 din 2003 a impus primatul legislației europene asupra celei naționale, așa cum precizează Articolul 148(2) din legea constituțională română. Așadar, se soluționează din start un ipotetic conflict de ordin legislativ între autoritățile românești și instituțiile comunitare, nemaifiind nevoie de parcurgerea unei proceduri administrative și judiciare anevoioase, adeseori inutilă. Are prioritate doar legea românească mai favorabilă care se referă la drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

De asemenea, legislația civilă și penală au trecut la rândul lor prin filtrul acomodării la principiile pe care ni le-am asumat prin Tratatul de Aderare. Prin intermediul Legii organice 287 din 2009, intrată în vigoare la 1 octombrie 2011, a fost înlocuit Codul Civil adoptat pe timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza cu unul nou, mult mai complet, mai explicit, mai eficace, ale cărui norme poartă pecetea evoluției limbajului juridic. În articolul 5 din respectiva lege se indică preeminența dreptului comunitar, indiferent de calitatea ori statutul părților. În același

timp, era adoptat Noul Cod Penal al României (Legea 286/2009), a cărui intrare în vigoare a fost amânată până la 1 februarie 2014, înlocuind legea penală din 1969.

Ambele coduri au fost însoțite de un cod de procedură corespunzător. Deși au consacrat în mod deplin principiul umanismului legii penale (a se reține, de exemplu, interzicerea probelor neloial administrate, aplicarea *mitior lex*, incriminarea torturii sau represiunii nedrepte), Noul Cod Penal și Noul Cod de Procedură Penală au devenit imediat „victime” ale opiniilor negative ale doctinarilor, modificărilor legislative rapide în succesiunea lor, excepțiilor de neconstituționalitate admise, justificate sau nu. Mai gravă e uneori implicarea interesului personal sau partinic în crearea, interpretarea și individualizarea legii, penale sau de altă natură.

Exemplele de mai sus, între care mai includem și adoptarea unui Cod al Consumului (Legea 296 din 2004), ar trebui să crească nivelul încrederii concetățenilor noștri în justiție, legalitate și ordine. Totuși, existența unui climat legislativ favorabil devine de nenumărate ori o minunată fațadă. Din familie și societate foarte mulți învață că doar prin relații personale, hazard și ilegalitate vor atinge rezultatul scontat, iar asta aduce

automat ineficacitatea atâtor generații de legiuitori, doctinari și practicanți. S-a observat cu multă dreptate că nu sunt necesari doar 10 ani de reforme legislative și administrative, ci și o educație civică eficientă, o campanie susținută de conștientizare a drepturilor și libertăților fiecărui cetățean, indiferent de statutul său în societate. Un exemplu

sugestiv în acest sens constă în videoclipurile televizate care puneau în evidență afirmația: „Sunt cetățean european și am drepturi”, redând felurite situații din viața de zi cu zi ale românului de rând.

Sinuozitățile luptei anticorupție

Una dintre cerințele esențiale pentru admiterea țării noastre în Uniunea Europeană a fost reprezentată, după cum ni se reamintește des, adoptarea unor măsuri ferme și eficiente contra flagelului corupției, ce a sufocat dintotdeauna integralitatea sistemului public românesc, începând de la educație și justiție până la administrație și domeniul militar. Drept urmare, a fost instituit pentru România și Bulgaria Mecanismul de Cooperare și Verificare, reprezentând un cadru european de evaluare a progreselor celor două țări în ceea ce privește reforma sistemului judiciar, precum și reprimarea crimei organizate și corupției. Acest mecanism a fost impus față de cele două țări de către Comisia Europeană încă de la aderarea din 2007, fiind și în prezent. Menținerea sa poate constitui o probă a persistenței în grad ridicat a fenomenului corupției, indicând, în opinia instituțiilor europene, necesitatea unei supravegheri supranaționale a eforturilor duse pe această linie de cele românești.

Totuși, în opinia mea, realitatea poate fi privită în acest caz mult mai nuanțat. Este adevărat că an de an se comit nenumărate infracțiuni de corupție și serviciu, de către diverse categorii de funcționari publici, distingându-se aici cei care ocupă funcții cu un înalt impact în cadrul comunității naționale, județene și locale, ca de exemplu magistrații, parlamentarii, demnitarii din cadrul aparatului

administrativ. Foarte mulți români preferă ca mijloc de rezolvare a doleanțelor către autorități corupția minoră, constând în oferirea de plicuri cu bani sau apelarea la traficul de influență. Însă, pe de altă parte, opinia publică românească și-a schimbat radical percepția față de fenomenul corupției, sancționând prin proteste stradale virulente orice afront, chiar și indirect, pe care politicienii români îl aduc combaterii criminalității „gulerelor albe”.

Direcția Națională Anticorupție și alte instituții abilitate au reușit să aducă în fața justiției chiar și persoane considerate odinioară invulnerabile, ca de pildă foști premieri și miniștri, deputați, baroni locali, directori din administrație, judecători și procurori etc.

Față de unii dintre aceștia s-au pronunțat hotărâri de condamnare definitive, unele dispunând pedeapsa închisorii cu executare. De asemenea, foarte mulți cetățeni români încep să vadă în problema corupției una dintre cauzele majore ale nivelului lor de trai nu tocmai ridicat.

Europa și familia tradițională

Un conflict de mentalități privind dreptul familiei se petrece sub ochii noștri. O parte din societatea românească, în frunte cu clerul ortodox, cer revizuirea Constituției în vederea consacării clare a faptului că familia, ca grup uman social de bază, este alcătuită doar din un bărbat și o femeie, opunându-se astfel pe deplin legalizării căsătoriilor între persoanele de același sex. De pe cealaltă parte a baricadei, adepții toleranței și pluralismului iau ca exemplu unele state ale Uniunii Europene și nu numai, ca de pildă Belgia, Danemarca, Franța, Finlanda, pentru a solicita, dimpotrivă,

legalizarea căsătoriilor și a parteneriatelor civile în ceea ce privește cuplurile homosexuale. Se confruntă două viziuni diametral opuse despre viața privată a individului: una tradiționalistă, bazată pe moralitate și normalitate cu alta modernă, fundamentată pe faptul că fiecare știe cel mai bine cum să-și gestioneze viața privată, considerând puritanismul ortodox drept o ipocrizie.

Ambele tabere organizează parade cât mai fastuoase, cu cât mai multă larmă și participanți. Disputa se mută de cele mai multe ori în presa scrisă sau audio-vizuală, intrigând membrii din diferite categorii sociale și profesionale. Asistăm la un dialog despre acceptarea celuilalt, despre alteritate, asupra fundamentelor civilizației moderne. Nu ne pronunțăm față de dreptatea unuia sau altuia, ci admirăm controversa, dialogul, spiritul polemic. În deceniile trecute, problema de față s-a rezolvat, brutal și simplu, prin incriminarea homosexualității, iar în prezent ne permitem să discutăm dacă persoanele de același sex merită sau nu să-și întemeieze o familie împreună. Întrezărim astfel un progres ca societate, ca grup național care nu se manifestă ca o teocrație, ci ca un ansamblu de grupuri respectând diverse valori, unite prin intermediul liantului toleranței și acceptării.

Rolul CEDO în viața juridică a românului de rând

Convenția Europeană a Drepturilor Omului, respectiv Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu au o legătură instituțională cu sistemul Uniunii Europene, deși principiul respectării libertăților și drepturilor fiecărui membru al speciei umane este un punct de legătură

trainic între acestea. Cetățenii României pot apela la Curtea Europeană a Drepturilor Omului din 1993, de la momentul aderării României la Consiliul Europei. În ultimii 10 ani, deci după aderare, rolul acestei Curți a crescut deosebit de puternic în mentalitatea românească, fiind percepută ca un fel de cale extraordinară de atac față de hotărârile judecătorești din România, atunci când acestea par că nesocotesc drepturile înscrise în Convenția Europeană a Drepturilor Omului, semnată pe 4 noiembrie 1950. Astfel, cetățeanul român percepe că respectarea libertăților sale nu mai reprezintă strict o problemă națională, ci comună tuturor popoarelor europene, iar legiuitorul și judecătorul român este nevoit să țină cont de această realitate, care se poate întoarce împotriva lui oricând, mai ales că de multe ori chiar și contribuabilii români, prin daunele la care uneori este obligat statul nostru, suferă indirect din pricina nesocotirii drepturilor fundamentale.

O concluzie firească

Primul deceniu petrecut în sânul Europei nu a avut, într-adevăr, implicații spectaculoase pentru stat și cetățeni, însă a pus în mișcare niște mecanisme instituționale și sociale care, să sperăm, vor schimba aspectul țării noastre în următorii ani. Devenim pe zi ce trece tot mai conștienți de principiile pe care ar trebui să se bazeze o democrație autentică, acceptând și dreptatea altuia, apărând nu numai buzunarele noastre, ci și valorile. Vechile obiceiuri și clișee nu pier repede, atrăgând reculul idealismului pe care adesea îl promovăm, însă ne menținem speranța că aspirația spre un stat de drept coerent și un nivel de trai

elevat, însoțite de acțiunile corespunzătoare, vor deveni obișnuințe pentru concetățenii noștri adesea prea pesimiști.

ELLA NEGRUZZI – PRIMA FEMEIE AVOCAT

Ilie Ionela
Specializarea Drept, anul III

Personalitate deosebită, Elena Negruzzi s-a remarcat ca prima femeie avocat din România, dar și din Estul Europei, suferind enorm din cauza discriminărilor din acest domeniu. A fost o figură proeminentă în mișcarea femeilor din România, în perioada interbelică, punând bazele Asociației Emanciparea Femeii¹.

S-a născut pe 11 septembrie 1876, la Iași. Elena a fost fiica scriitorului și omului politic ieșean Leon C. Negruzzi (1840-1890) și sora mai mică a generalului Mihai Negruzzi (1873-1958). Familia sa a jucat un rol extrem de important în viața politică românească la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Din păcate, tatăl său a decedat timpuriu, ceea ce a făcut ca Ella și fratele său să fie luați în grijă și educați de fratele mai mic al acestuia, academicianul Iacob Negruzzi, membru fondator al Societății „Junimea” și intelectual de prim rang al vremii sale, de două ori președinte al Academiei Române. Ella Negruzzi a urmat cursurile școlii primare, Externatul Secundar de Fete (actualul Colegiu „Mihai Eminescu” din Iași) și cursurile Facultății de Drept la Iași².

Tenacitate și fermitate

La un an după absolvirea studiilor universitare, în anul 1914, a cerut să fie admisă în Baroul Iași (orașul în care, pe la 1866, bunicul ei, Costache Negruzzi, fusese primar). Deși acceptată, într-o primă fază, cererea d-nei Ella Negruzzi de a fi primită în baroul Iași a fost respinsă la Curtea de Apel – motivul invocat fiind acela că neavând dreptul de a vota, fiind femeie, nu putea nici să profeseze în calitate de avocat. Decizia baroului din

¹ <http://www.istorie-pe-scurt.ro/ella-negruzzi-prima-femeie-avocat-din-estul-europei/>, accesat 2 iunie 2017.

² *Ibidem.*

Iași a născut polemici aprinse în societatea românească. Au urmat aproape șase ani de procese până când Ella Negruzi și-a câștigat dreptul de a pleda în instanță, devenind astfel prima femeie avocat din România. A profesat ca avocat în barourile Iași, Covurlui (Galați) și București¹.

O personalitate hotărâtă

Modestă, dar plină de încredere în forțele proprii, Ella Negruzzi a devenit o apărătoare consecventă a celor oropsiți de soartă. S-a remarcat în perioada interbelică ca o militantă pentru drepturile femeilor, punând bazele, împreună cu alte două intelectuale, Maria Baiulescu și Elena Meissner, Asociației „Emanciparea femeii”, al cărei președinte a fost. Asociația a urmărit emanciparea civilă și politică a femeii prin prisma dezvoltării acesteia în toate domeniile și ocuparea de funcții în raport cu pregătirea și capacitatea fiecăreia. Și-a concentrat atenția asupra femeilor de la sate, inițiind cercuri culturale și fondând cămine culturale unde a arătat sâtenelor cum să-și organizeze gospodăria și cum să-și educe copiii².

După instaurarea fascismului în Germania, Ella Negruzzi s-a manifestat ca o luptătoare împotriva războiului, făcând parte din organizația „Grupul avocaților democrați”, înființată în 1935. De asemenea, a înființat organizația „Frontul feminin” (1936), organizând numeroase

întruniri și conferințe menite să contribuie la antrenarea femeilor în acțiunile pentru apărarea drepturilor lor economice, politice, sociale și culturale³.

A desfășurat o activitate susținută și în publicistica vremii. Mai mult, după ce Constituția din 1923 conferea femeilor din România dreptul de vot și de a fi alese, Ella Negruzzi s-a înscris în Partidul Național Țărănesc și, în 1929, a fost aleasă consilier local în București, alături de alte feministe precum Alexandrina Cantacuzino și Calypso Botez. Ella Negruzzi a militat toată viața pentru emanciparea femeii, pentru promovarea culturii, împotriva războiului. Jurist de seamă și luptătoare pentru emanciparea femeii în România, Ella Negruzzi s-a stins din viață la București, pe 19 decembrie 1948⁴.

¹ <https://deieri-deazi.blogspot.ro/2015/01/ella-negruzzi-prima-femeie-avocat-din.html>, accesat 2 iunie 2017.

² <http://www.istorie-pe-scurt.ro/ella-negruzzi-prima-femeie-avocat-din-estul-europei/>, accesat 2 iunie 2017.

³ *Ibidem.*

⁴ *Ibidem.*

În ciuda tuturor piedicilor, greutăților și a tuturor judecăților preconcepute pe care le-a înfruntat, Ella Negruzzi a fost o „deschizătoare de drumuri”, o „apărătoare a dreptății”, militând pentru o viață dreaptă și egală. Este un exemplu de admirat pentru stăruința, ambiția și tenacitatea pe care le-a avut, neacceptând nicicând ideea superiorității bărbatului asupra femeii și a regulilor eronate de pe vremea aceea, luptând în vederea emancipării femeilor. Prin efortul și persistența Ellei Negruzzi femeile intelectuale au ajuns să ocupe locul pe care îl dețin astăzi în societate, recunoscându-li-se dreptul de a ocupa funcții, precum avocat, judecător, procuror și alte asemenea, loc pe care îl merită într-un „univers” cândva dominat de bărbați. O asemenea femeie ar trebui să ne inspire și să nu acceptăm niciodată ceea ce este nedrept, ba din contră, să luptăm pentru a schimba acea „față” nedreaptă a lucrurilor și pentru a ne apăra propriile drepturi.